

VOORUITZICHTEN

Demografische vooruitzichten 2018-2070 Bevolking en huishoudens

 STATBEL
België in cijfers

Januari 2019

.be

Vooruitzichten

Een van de belangrijkste opdrachten van het Federaal Planbureau (FPB) bestaat erin de beleidsmakers te helpen anticiperen op de toekomstige evolutie van de Belgische economie.

Het FPB maakt twee keer per jaar, in februari en september, kortetermijnvoorzichten voor de Belgische economie, onder de verantwoordelijkheid van het INR. Deze vooruitzichten vormen de basis voor de opmaak van de Rijksbegroting en de begrotingscontrole, vandaar de benaming 'Economische begroting'. In het voorjaar publiceert het FPB de 'Economische vooruitzichten' voor de volgende vijf jaren, waarvan een voorlopige versie, voorbereid in maart, het macro-economisch kader vormt voor het Belgische Stabiliteitsprogramma. In het verlengde daarvan worden, in samenwerking met regionale instellingen, de Regionale economische vooruitzichten opgesteld.

Het FPB realiseert ook, een keer per jaar voor rekening van de Studiecommissie voor de Vergrijzing, waarvan het het secretariaat verzekert, financiële langetermijnvoorzichten gericht op de budgettaire kosten van de vergijzing en analyseert dan eveneens de sociale houdbaarheid van de pensioenen.

Het FPB stelt jaarlijks, in samenwerking met Statbel (de vroegere Algemene Directie Statistiek), demografische vooruitzichten op. Het FPB publiceert om de drie jaar Langetermijnenergievoorzichten voor België. Ook om de drie jaar maakt het, in samenwerking met de FOD Mobiliteit en Vervoer, Langetermijnvoorzichten voor de transportvraag in België. In die drie domeinen worden de vooruitzichten op een langetermijnhorizon opgesteld.

Overname is toegestaan, tenzij voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding: Federaal Planbureau en Statbel, Demografische vooruitzichten 2018-2070

Verantwoordelijke uitgever FPB: Philippe Donnay - Wettelijk depot: D/2019/7433/2

Verantwoordelijke uitgever Statbel: Nicolas Waeyaert

VOORUITZICHTEN

Demografische vooruitzichten 2018-2070

Bevolking en huishoudens

Januari 2019

Federaal
Planbureau

Economische analyses en vooruitzichten

 STATBEL
België in cijfers

Bijdragen

Deze publicatie werd verwezenlijkt onder leiding van Marie Vandresse, FPB (vm@plan.be).

Hebben bijgedragen: Johan Duyck, Jean-Marc Paul

Hebben meegewerkt: Patrick Lusyne, Cloé Ost, Michel Willems (Statbel)

Federaal Planbureau

Kunstlaan 47-49, 1000 Brussel

tel.: +32-2-5077311

fax: +32-2-5077373

e-mail: contact@plan.be

<http://www.plan.be>

Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

North Gate - Koning Albert II-laan 16, 1000 Brussel

tel.: 0800 120 33

e-mail: statbel@economie.fgov.be

<http://statbel.fgov.be>

Inhoudstafel

Synthese	1
Kader van de demografische vooruitzichten	3
Demografische projectie 2018-2070 voor BELGIË	6
Demografische projectie 2018-2070 voor het BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST	11
Demografische projectie 2018-2070 voor het VLAAMS GEWEST	16
Demografische projectie 2018-2070 voor het WAALS GEWEST	21
Focus op de VRUCHTBAARHEID	26

Lijst van figuren

Figuur 1	Evolutie van de bevolking - België	7
Figuur 2	Jaarlijkse bevolkingsgroei en de componenten ervan - België	7
Figuur 3	Internationale migratie - België	7
Figuur 4	Internationale immigratie volgens nationaliteit - België	8
Figuur 5	Natuurlijke bewegingen - België	8
Figuur 6	Vruchtbaarheid en sterftecijfer - België	9
Figuur 7	Bevolking per leeftijd - België	9
Figuur 8	Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - België	9
Figuur 9	Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - België	10
Figuur 10	Verdeling van de huishoudenstypes - België	10
Figuur 11	Aantal personen die in een eenoudergezin of eenpersoonshuishouden leven - België	10
Figuur 12	Evolutie van de bevolking - BHG	12
Figuur 13	Jaarlijkse bevolkingsgroei en de componenten ervan - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	12
Figuur 14	Internationale migratie - BHG	12
Figuur 15	Interne migratie - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	13
Figuur 16	Natuurlijke bewegingen - BHG	13
Figuur 17	Vruchtbaarheid en sterftecijfer - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	14
Figuur 18	Bevolking per leeftijd - BHG	14
Figuur 19	Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	15
Figuur 20	Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - BHG	15
Figuur 21	Verdeling van de huishoudenstypes - BHG	15
Figuur 22	Evolutie van de bevolking - Vlaams Gewest	17

Figuur 23	Jaarlijkse bevolkingsgroei en de componenten ervan - Vlaams Gewest	17
Figuur 24	Internationale migratie - Vlaams Gewest	17
Figuur 25	Interne migratie - Vlaams Gewest	18
Figuur 26	Natuurlijke bewegingen - Vlaams Gewest	18
Figuur 27	Vruchtbaarheid en sterftecijfer - Vlaams Gewest	19
Figuur 28	Bevolking per leeftijd - Vlaams Gewest	19
Figuur 29	Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - Vlaams Gewest	20
Figuur 30	Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - Vlaams Gewest	20
Figuur 31	Verdeling van de huishoudenstypes - Vlaams Gewest	20
Figuur 32	Evolutie van de bevolking - Waals Gewest	22
Figuur 33	Jaarlijkse bevolkingsgroei en de componenten ervan - Waals Gewest	22
Figuur 34	Internationale migratie - Waals Gewest	22
Figuur 35	Interne migratie - Waals Gewest	23
Figuur 36	Natuurlijke bewegingen - Waals Gewest	23
Figuur 37	Vruchtbaarheid en sterftecijfer - Waals Gewest	24
Figuur 38	Bevolking per leeftijd - Waals Gewest	24
Figuur 39	Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - Waals Gewest	25
Figuur 40	Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - Waals Gewest	25
Figuur 41	Verdeling van de huishoudenstypes - Waals Gewest	25
Figuur 42	Vruchtbaarheidsgraden per leeftijdscategorie en totaal vruchtbaarheidscijfer (TVC) - België	27
Figuur 43	Totaal vruchtbaarheidscijfer en indicator van het consumentenvertrouwen	29

Synthese

Synthese van de demografische projectie voor België en de gewesten tussen 2000 en 2070

	2000	2018	2020	2030	2040	2050	2060	2070
België								
Bevolking (op 01/01)	10239085	11376070	11479270	11887072	12284955	12586763	12857694	13226178
Huishoudens (op 01/01)	4248740	4939420	4992545	5256940	5495744	5644119	5774404	5963636
Natuurlijk saldo	9980	8390	11057	21765	15430	5919	13312	22831
<i>Geboorten</i>	114883	119338	122339	134666	138164	137828	144600	148330
<i>Overlijdens</i>	104903	110948	111282	112901	122734	131909	131288	125499
Extern migratiesaldo	13732	42799	42098	17169	20584	19511	18658	18093
<i>Immigraties</i>	89052	165423	171367	154489	154689	156483	159333	161833
<i>Emigraties</i>	75320	122624	129269	137320	134105	136972	140675	143740
Brussels Hoofdstedelijk Gewest								
Bevolking (op 01/01)	959318	1198726	1212352	1245084	1288345	1326008	1358206	1388773
Huishoudens (op 01/01)	472534	548660	554576	564024	577860	586336	594094	601550
Natuurlijk saldo	3413	8315	8804	11250	11496	10861	11123	11582
<i>Geboorten</i>	13626	17390	17768	19778	20362	20212	20791	21291
<i>Overlijdens</i>	10213	9075	8964	8528	8866	9351	9668	9709
Intern migratiesaldo	-5861	-14257	-14687	-14730	-15515	-15880	-16091	-16779
<i>Immigraties</i>	21357	24516	24663	25489	26387	26914	28094	28822
<i>Emigraties</i>	27218	38773	39350	40219	41902	42794	44185	45601
Extern migratiesaldo	6741	12680	12979	6508	8381	8294	8146	8035
<i>Immigraties</i>	27237	51332	53333	47824	47989	48499	49241	49909
<i>Emigraties</i>	20496	38652	40354	41316	39608	40205	41095	41874
Vlaams Gewest								
Bevolking (op 01/01)	5940251	6552967	6618958	6887471	7140197	7341068	7517329	7766736
Huishoudens (op 01/01)	2395748	2807008	2842001	3005220	3155302	3252442	3332574	3459109
Natuurlijk saldo	4375	1305	2600	7337	5196	-1010	3684	11132
<i>Geboorten</i>	61877	64779	66650	73141	76637	76902	81118	84145
<i>Overlijdens</i>	57502	63474	64050	65804	71441	77912	77434	73013
Intern migratiesaldo	2211	10197	10724	10875	11321	11555	11680	12031
<i>Immigraties</i>	20084	32301	33037	34023	35405	36352	37521	38729
<i>Emigraties</i>	17873	22104	22313	23148	24084	24797	25841	26698
Extern migratiesaldo	5840	21345	20283	6619	7132	6226	5612	5242
<i>Immigraties</i>	36621	73090	75713	68097	68266	69229	70673	72018
<i>Emigraties</i>	30781	51745	55430	61478	61134	63003	65061	66776
Waals Gewest								
Bevolking (op 01/01)	3339516	3624377	3647960	3754517	3856413	3919687	3982159	4070669
Huishoudens (op 01/01)	1380458	1583752	1595967	1687697	1762582	1805342	1847735	1902977
Natuurlijk saldo	2192	-1230	-347	3178	-1262	-3932	-1495	117
<i>Geboorten</i>	39380	37169	37921	41747	41165	40714	42691	42894
<i>Overlijdens</i>	37188	38399	38268	38569	42427	44646	44186	42777
Intern migratiesaldo	3650	4060	3963	3855	4194	4325	4411	4748
<i>Immigraties</i>	20053	24080	24215	24912	25870	26416	27303	28157
<i>Emigraties</i>	16403	20020	20252	21057	21676	22091	22892	23409
Extern migratiesaldo	1151	8774	8836	4042	5071	4991	4900	4816
<i>Immigraties</i>	25194	41001	42321	38568	38434	38755	39419	39906
<i>Emigraties</i>	24043	32227	33485	34526	33363	33764	34519	35090

Bronnen:

2000 en 2018: waarnemingen tot 01/01/2018, Rijksregister (RR), Statbel en berekeningen FPB

2018-2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB en Statbel.

Noot: De huishoudensstatistieken op 01/01/2018 die Statbel aan het FPB heeft bezorgd, zijn voorlopige statistieken. Daarmee werd geen rekening gehouden in de projectie.

Vergelijking met de demografische vooruitzichten 2017-2070

	Vooruitzichten 2018-2070		Verschil ten opzichte van de Vooruitzichten 2017-2070		Vooruitzichten 2018-2070		Verschil ten opzichte van de Vooruitzichten 2017-2070	
	2030	Aantallen	%		2070	Aantallen	%	
België								
Totale bevolking	11887072	-92284	-0,8 %		13226178	-202893	-1,5 %	
Bevolking 0-17 jaar	2346814	-103360	-4,2 %		2681053	-76862	-2,8 %	
Bevolking 18-66 jaar	7180154	9637	0,1 %		7517841	-156091	-2,0 %	
Bevolking 67+ jaar	2360104	1439	0,1 %		3027284	30060	1,0 %	
Huishoudens	5256940	5611	0,1 %		5963636	-56769	-0,9 %	
Brussels Hoofdstedelijk Gewest								
Totale bevolking	1245084	-29629	-2,3 %		1388773	-69468	-4,8 %	
Bevolking 0-17 jaar	279109	-20062	-6,7 %		308920	-27050	-8,1 %	
Bevolking 18-66 jaar	807327	-11782	-1,4 %		856624	-49442	-5,5 %	
Bevolking 67+ jaar	158648	2215	1,4 %		223229	7024	3,2 %	
Huishoudens	564024	-4286	-0,8 %		601550	-17872	-2,9 %	
Vlaams Gewest								
Totale bevolking	6887471	-14830	-0,2 %		7766736	-196	0,0 %	
Bevolking 0-17 jaar	1322484	-45177	-3,3 %		1557573	-13903	-0,9 %	
Bevolking 18-66 jaar	4096501	28860	0,7 %		4364212	-16845	-0,4 %	
Bevolking 67+ jaar	1468486	1487	0,1 %		1844951	30552	1,7 %	
Huishoudens	3005220	15048	0,5 %		3459109	12189	0,4 %	
Waals Gewest								
Totale bevolking	3754517	-47825	-1,3 %		4070669	-133229	-3,2 %	
Bevolking 0-17 jaar	745221	-38121	-4,9 %		814560	-35909	-4,2 %	
Bevolking 18-66 jaar	2276326	-7441	-0,3 %		2297005	-89804	-3,8 %	
Bevolking 67+ jaar	732970	-2263	-0,3 %		959104	-7516	-0,8 %	
Huishoudens	1687697	-5151	-0,3 %		1902977	-51087	-2,6 %	

Bronnen: Demografische vooruitzichten 2017-2070, FPB-Statbel en Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel.

Kader van de demografische vooruitzichten

Definities

- **Demografische vooruitzichten:** Demografische vooruitzichten bepalen de groei van de bevolking en de huishoudens op lange termijn. Ze zijn gebaseerd op een scenario inzake de toekomstige evolutie van de internationale migratie, de interne migratie, de vruchtbaarheid, het sterftecijfer en de verschillende samenlevingsvormen. Dat scenario wordt opgesteld op basis van de huidige wetenschappelijke kennis en de voortzetting van de trends die in een gegeven sociaal-economische en demografische context worden waargenomen.

Ze worden gebruikt als besluitvormingsinstrument in verschillende domeinen en maken het mogelijk het debat over de toekomst van onze maatschappij op verschillende gebieden, zoals economie, mobiliteit, huisvesting, energie, urbanisatie, gezondheid, vergrijzing, milieu, enz. te kaderen. Demografische vooruitzichten beweren evenwel niet het exacte aantal inwoners of huishoudens te geven die tegen een gegeven horizon worden verwacht.

- **Bevolking:** De demografische vooruitzichten zijn gebaseerd op de nationale bepaling van het officieel bevolkingscijfer (art. 4 van de wet van 24 mei 1994 tot oprichting van een wachtregister): de Belgen en de vreemdelingen die toegelaten of gemachtigd zijn om zich in het land te vestigen of er te verblijven en die ingeschreven zijn op de plaats waar zij hun hoofdverblijfplaats in België gevestigd hebben, met uitzondering van de vreemdelingen die zijn ingeschreven in het wachtregister. Onder meer de asielzoekers waarvan de procedure loopt, zijn ingeschreven in het wachtregister.
- **Huishoudens:** Het begrip huishoudens wordt door Statbel als volgt gedefinieerd: *onder huishouden verstaat men alle personen die gewoonlijk eenzelfde woning betrekken en er samen leven. Een huishouden bestaat ofwel uit een persoon die gewoonlijk alleen leeft, ofwel uit twee of meer personen die al dan niet door verwantschap aan elkaar verbonden zijn.* Het begrip woning verwijst zo naar de hoofdverblijfplaats van een individu zoals ingeschreven in het Rijksregister der natuurlijke personen (RR). Aan de hand van de BETypo-typologie kunnen acht huishoudentypes worden onderscheiden naargelang van hun feitelijke situatie: eenpersoonshuishouden (1PERS), gehuwd zonder kind(eren) (MAR0), gehuwd met kind(eren) (MAR+), samenwonend zonder kind(eren) (UNM0), samenwonend met kind(eren) (UNM+), eenoudergezinnen (1PA), overige huishoudentypes (OTHR) en collectieve huishoudens (COLL).
- **Natuurlijk saldo:** Het natuurlijk saldo stemt overeen met het verschil tussen het aantal geboorten en het aantal overlijdens.
- **Intern migratiesaldo:** Het intern migratiesaldo stemt overeen met het verschil tussen het aantal interne immigraties en het aantal interne emigraties. In het kader van de Demografische vooruitzichten 2018-2070 kan het gaan om het intern migratiesaldo van een arrondissement, een provincie of een gewest. Het intern migratiesaldo op Belgisch niveau is per definitie nul.
- **Internationaal (of extern) migratiesaldo:** Het internationaal migratiesaldo stemt overeen met het verschil tussen het aantal internationale immigraties en het aantal internationale emigraties.

- **Afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen:** Dit omschrijft het aandeel ouderen in de bevolking op actieve leeftijd. De afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen wordt berekend als het aantal personen van 67 jaar en ouder gedeeld door het aantal personen tussen de 18 en de 66 jaar ($67 + \text{jaar}/18-66 \text{ jaar}$).
- **Totaal vruchtbaarheidscijfer (TVC):** Dit stemt overeen met de som van de vruchtbaarheidsgraden per leeftijd en duidt op het aantal kinderen dat een vrouw op de wereld zou zetten indien ze tijdens haar vruchtbare periode de voor een gegeven jaar waargenomen vruchtbaarheidsgraden per leeftijd zou vertonen.

Dimensies van de bevolkings- en huishoudensvooruitzichten 2018-2070

De bevolkings- en huishoudensvooruitzichten 2018-2070 gaan uit van de bevolking volgens arrondissement, leeftijd, geslacht, positie binnen het huishouden en nationaliteit, zoals waargenomen op 1 januari 2018. Een opsplitsing volgens nationaliteitengroep (Belgen en buitenlanders, met een verdere opsplitsing van die laatste groep in grote subgroepen voor bepaalde hypothesen) wordt vooral gebruikt voor de opmaak van hypothesen, in het bijzonder m.b.t. vruchtbaarheid, internationale migraties en nationaliteitswijzigingen. De bevolkings- en huishoudensvooruitzichten 2018-2070 worden opgesteld per arrondissement en vervolgens gegroepeerd per provincie, per gewest en voor het hele land.

Beschikbaarheid van de resultaten van de bevolkings- en huishoudensvooruitzichten 2018-2070 op de websites van het FPB en van Statbel

De bevolkingsvooruitzichten volgens jaar, leeftijd en geslacht en de huishoudensvooruitzichten volgens huishoudenstype worden voor alle bovenvermelde geografische niveaus gepubliceerd op de websites van het FPB (<http://www.plan.be>) en van Statbel (<http://statbel.fgov.be>). De jaarlijkse evolutie (1991-2070) van de volgende gegevens is beschikbaar:

- het bevolkingscijfer op 1 januari;
- de bevolkingsloop: geboorten, overlijdens, interne en internationale migraties;
- de demografische coëfficiënten: gemiddeld aantal kinderen per vrouw en levensverwachting; leeftijdsstructuur per grote leeftijdsgroepen en gemiddelde leeftijd, kenmerken van de bevolking op arbeidsleeftijd, vergrijzingsintensiteit en afhankelijkheidscoëfficiënten;
- het aantal huishoudens, per huishoudenstype, op 1 januari.

Projectie van de sterftequotiënten

De prospectieve sterftequotiënten en de transversale en generationele levensverwachting voor België worden jaarlijks gepubliceerd op de website van het FPB (<http://www.plan.be>) voor elk geslacht apart en in een uniseksversie. De *transversale levensverwachting* is het gemiddelde aantal nog te leven jaren van een individu van x jaar op een gegeven jaar t indien hij/zij zijn/haar volledige leven in de omstandigheden van het beschouwde jaar zou leven. De *generationele levensverwachting* houdt rekening met de verwachte evolutie van de sterftequotiënten in de loop van het leven van het individu.

De projectiemethodologie van de demografische vooruitzichten

De bevolkingsvooruitzichten worden opgesteld met behulp van de componentenmethode¹. Er moeten hypothesen met betrekking tot de vier componenten van de bevolkingsgroei (internationale migratie, interne migratie, vruchtbaarheid en sterftcijfer) worden opgesteld.

De huishoudensvooruitzichten zijn gebaseerd op de bevolkingsvooruitzichten en op de toekomstige evolutie van de proporties van de bevolking per positie binnen het huishouden.

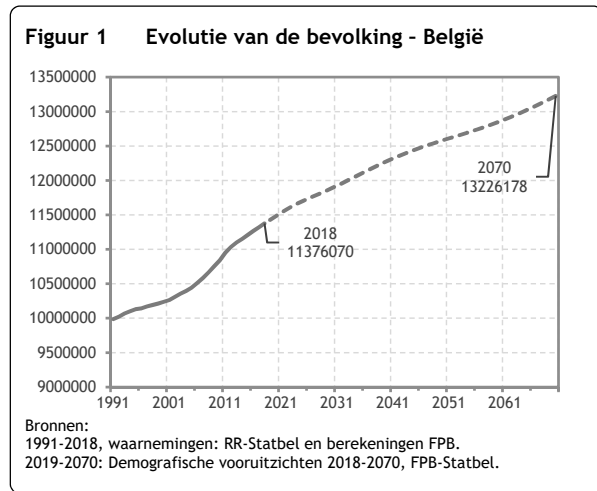
Voor de projectiemethoden van de componenten van de bevolking en de huishoudens, zie:

- PAUL, J-M. (2009), *Prospectieve sterftequotiënten per geslacht en uniseks*, Working Paper 18-09, Brussel, Federaal Planbureau.
- VANDRESSE, M. (2014), *Een methode voor huishoudensprojecties: het HPROM-model*, Working Paper 9-14, Brussel, Federaal Planbureau.
- VANDRESSE, M. (2015), *Een modellering van de toekomstige evolutie van de internationale migratie voor België*, Working Paper 02-15, Brussel, Federaal Planbureau.
- VANDRESSE, M. (2016), *Projection of internal migration based on migration intensity and preferential flows*, Working Paper 10-16, Brussel, Federaal Planbureau.

¹ Voor een algemene beschrijving van de componentenmethode, zie Federaal Planbureau (2008), pp. 59-61.

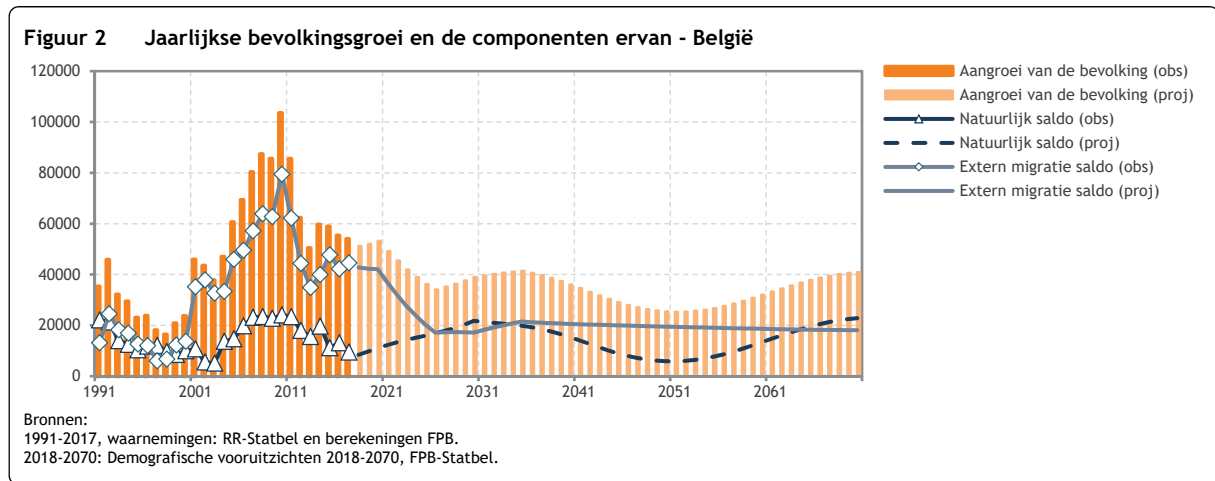
Demografische projectie 2018-2070 voor **BELGIË**

BEVOLKING - 13,2 miljoen inwoners in 2070, of een gemiddelde toename van 36 000 inwoners per jaar.

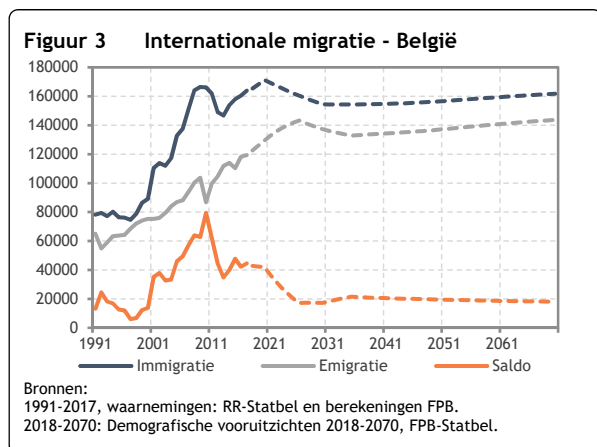

Volgens de vooruitzichten, stijgt de bevolking van België tegen 2070 met 16 %, ten opzichte van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2018. Die groei betekent een gemiddelde jaarlijkse stijging met 36 000 inwoners en is minder sterk dan de sinds 1991 waargenomen groei. Tussen 1991 en 2018 is de bevolking immers gemiddeld met 51 000 inwoners per jaar gestegen. Over de volledige projectieperiode wordt de demografische groei gestimuleerd door zowel het natuurlijk saldo als het internationaal migratiesaldo. Het migratiesaldo ligt algemeen genomen hoger dan het natuurlijk saldo.

Aan het einde van de projectieperiode neemt het natuurlijk saldo evenwel de bovenhand.

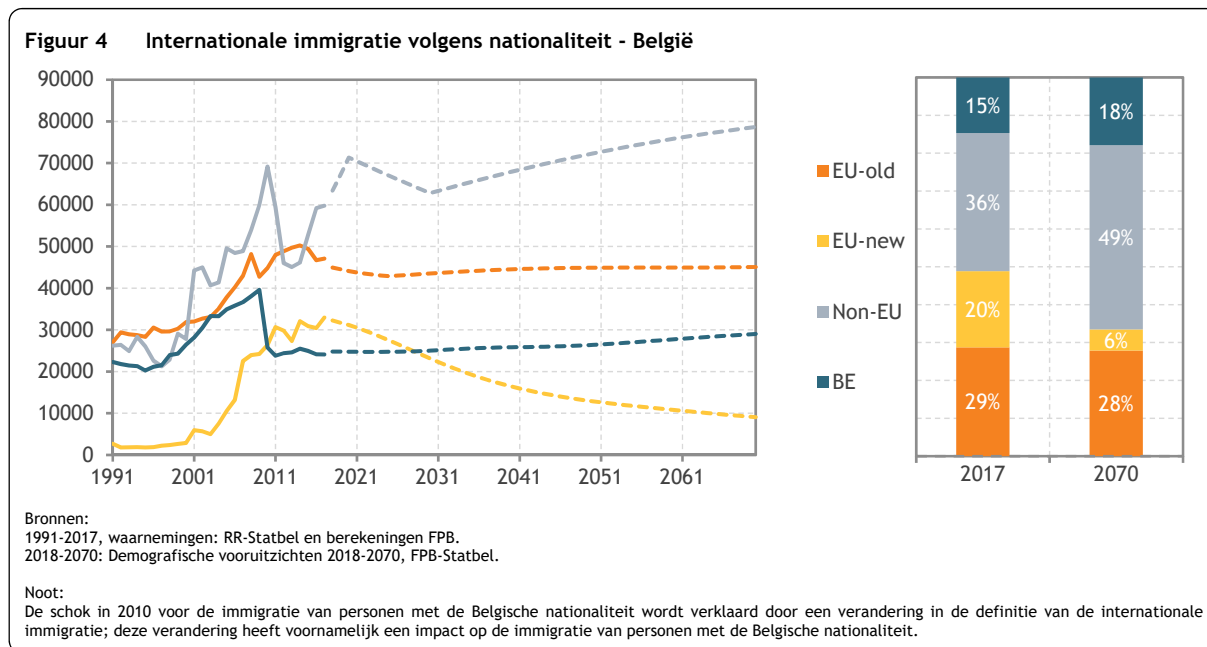

INTERNATIONALE MIGRATIE - Relatief stabiele immigratie op lange termijn die wordt gestimuleerd door de immigratie uit de niet-EU-landen. De emigratie evolueert in lijn met de immigratie.

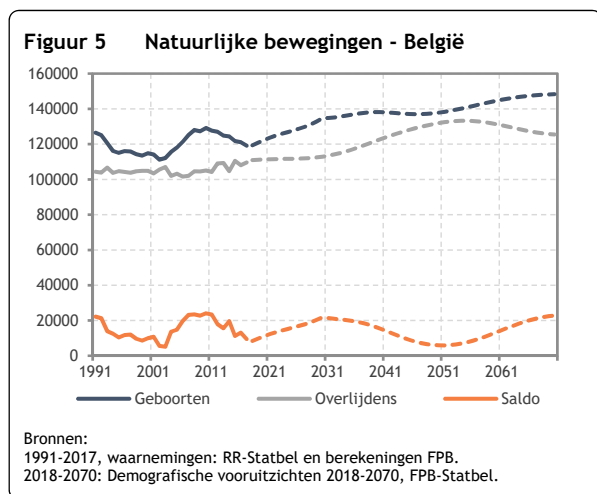

Sinds de jaren 2000 levert het internationaal migratiesaldo een belangrijke bijdrage aan de demografische groei van België. Verschillende factoren verklaren die waargenomen evolutie, in het bijzonder de toetreding van nieuwe lidstaten tot de Europese Unie (EU) en een opstoot van de immigratie uit de niet-EU-landen (zie figuur 4). De projectie gaat uit van een minder dynamische immigratie uit de EU-lidstaten. Het aanzuigeffect als gevolg van de toetreding tot de EU valt immers weg en de verwachte demografische groei in de lidstaten wordt

lager dan in het verleden². Op lange termijn (vanaf 2030) wordt de stijging van de internationale immigratie bijgevolg grotendeels verklaard door een toename van de immigratie uit de niet-EU-landen. Tegen 2070 is 49 % van de immigratie afkomstig van de niet-EU-landen (tegenover 36 % in 2017). Het migratiesaldo bereikt vanaf 2025 opnieuw de niveaus die begin de jaren 2000 werden waargenomen, namelijk een netto migratie van ongeveer 20 000 personen per jaar (zie figuur 2).

VRUCHTBAARHEID EN STERFTECIJFER - Herstel van de vruchtbaarheid op middellange termijn en toename van het aantal overlijdens vanaf 2030 doordat de babyboomgeneratie geleidelijk aan de hoge leeftijden bereikt waarin de overlijdenskansen het hoogst zijn.

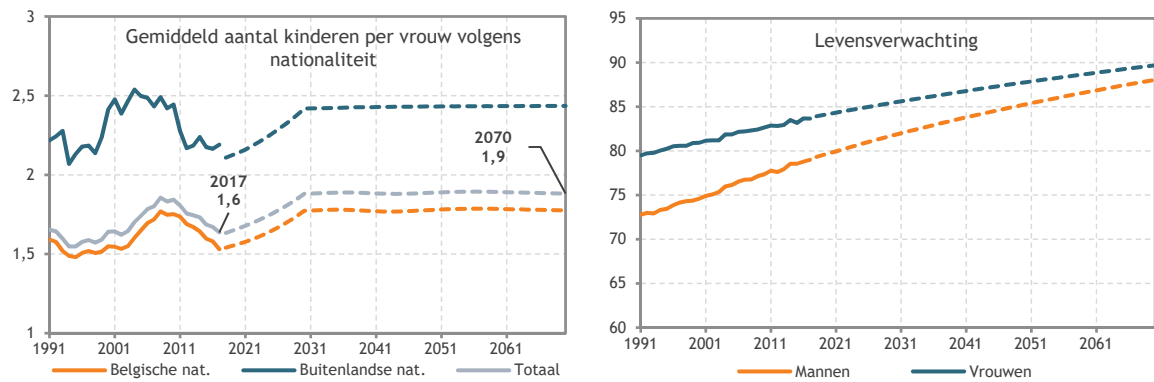

Op basis van de hypothese dat de vruchtbaarheid geleidelijk stijgt tot het niveau van vóór de financieel-economische crisis van 2008 (van 1,6 in 2017 naar 1,88 kinderen per vrouw in 2030)³, stijgt het jaarlijks aantal geboorten van 119 000 in 2017 tot 135 000 in 2030 en daarna meer geleidelijk tot 148 000 in 2070. Het jaarlijkse aantal overlijdens neemt met een sterk groeitempo toe van 110 000 in 2017 tot 133 000 in 2055, omdat de babyboomgeneraties de hoge leeftijden bereiken met de hoogste overlijdenskansen. Nadien neemt het geleidelijk af tot 125 000 overlijdens per jaar. De overlijdens

worden niet alleen beïnvloed door de leeftijdsstructuur van de bevolking, maar ook door de geprojecteerde evolutie van het sterftecijfer. In 2070 bereikt de levensverwachting bij de geboorte 89,7 jaar voor vrouwen en 88 jaar voor mannen. Volgens dat scenario ligt het natuurlijk saldo hoger dan het migratiesaldo vanaf 2065, wat niet meer werd waargenomen sinds het begin van de jaren 90 (zie figuur 2).

² Bronnen: Eurostat, 2015-based population projections.
³ Zie deel Focus op de vruchtbaarheid voor meer details.

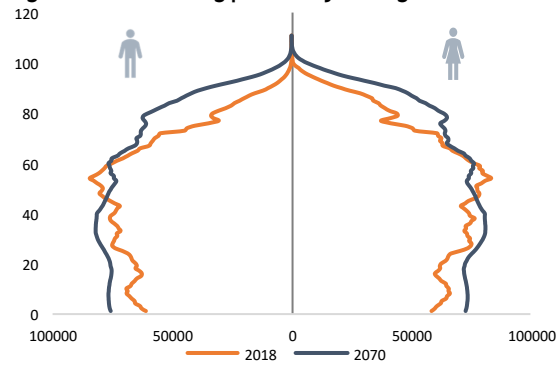
Figuur 6 Vruchtbaarheid en stertercijfer - België

Bronnen:
1991-2017, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2018-2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel.

VERGRIJZING - De impact van de babyboomgeneraties op de vergrijzing verdwijnt aan het einde van de projectie.

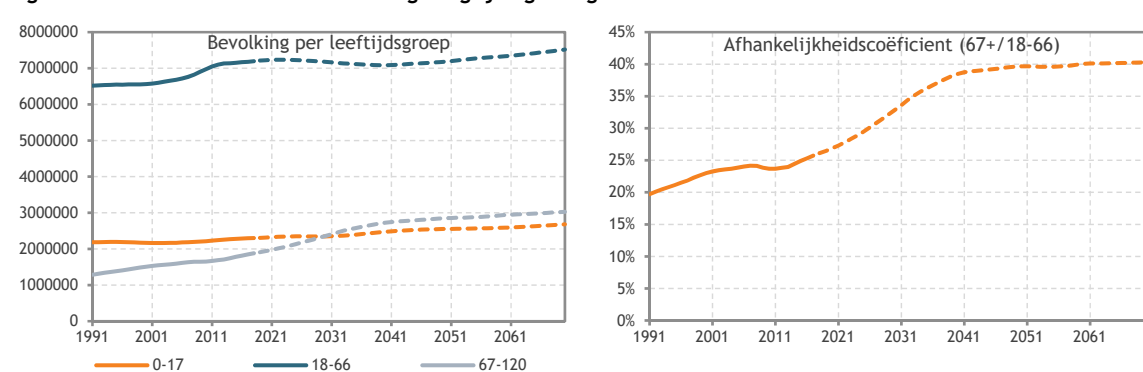
Figuur 7 Bevolking per leeftijd - België

Bronnen:
2018, waarneming: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel.

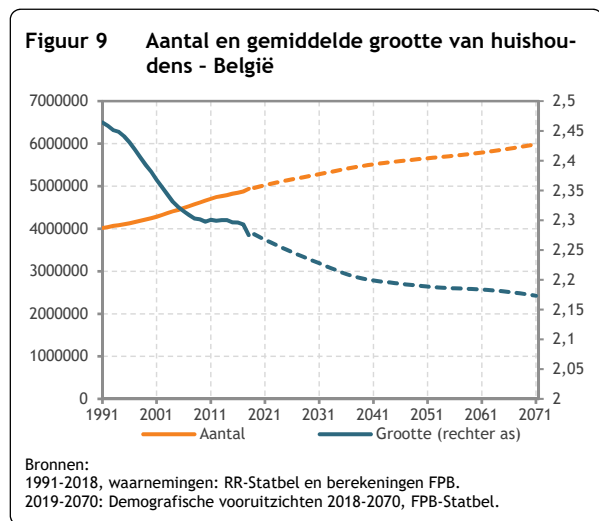
De leeftijdsstructuur wijzigt op lange termijn. De verwachte groei van het aantal 67-plussers is hoger dan die van de min-67-jarigen. Bijgevolg stijgt het aandeel van de 67-plussers van 16 % in 2018 tot 23 % in 2070, terwijl de afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen (67 + jaar/18-66 jaar) stijgt van 26 % in 2018 tot 40 % in 2070. De babyboomgeneratie versnelt de vergrijzing tot 2040. Daarna stabiliseert de vergrijzing zich. Vanaf 2030 ligt het aandeel van de 67-plussers hoger dan dat van de min-18-jarigen.

Figuur 8 Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - België

Bronnen:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel.

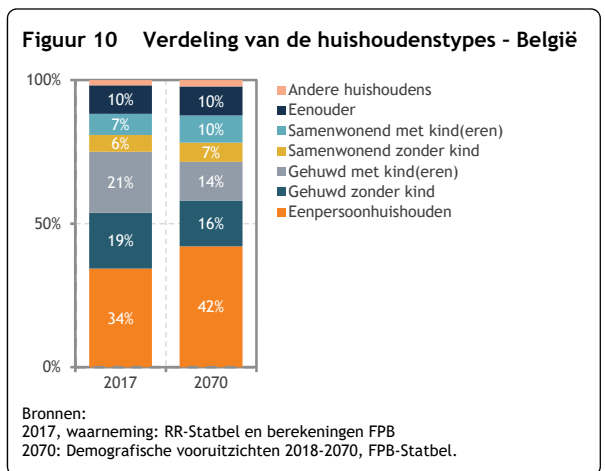
Huishoudens - De huishoudensgrootte daalt hoofdzakelijk als gevolg van de vergrijzing, maar ook door de voortzetting van de huidige trends in de samenlevingsvormen.⁴

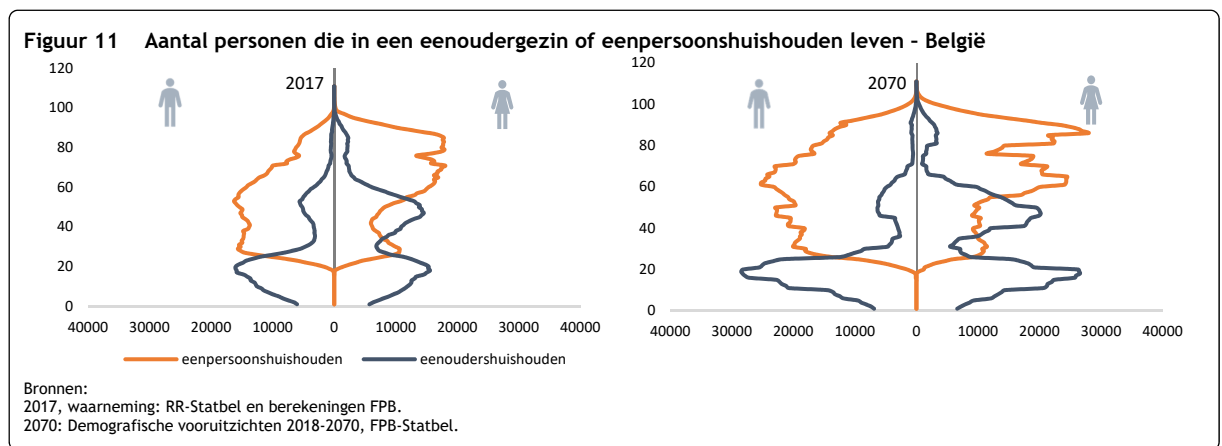
Door de waargenomen trends in de samenlevingsvormen door te trekken in de toekomst en door rekening te houden met de evoluties van de bevolking en de leeftijdsstructuur ervan, stijgt het aantal huishoudens van 4,9 miljoen in 2017 tot 6 miljoen in 2070 en daalt de gemiddelde huishoudensgrootte van 2,29 in 2017 tot 2,17 in 2070.

Het aandeel van eenpersoonshuishoudens stijgt aanzienlijk (van 34 % in 2017 tot 42 % in 2070), hoofdzakelijk als gevolg van de vergrijzing maar ook door de evolutie in de samenlevingsvormen. Door de hogere leeftijd waarop personen samen-

wonen of huwen en de toename van het aantal koppels die uit elkaar gaan, stijgt het aantal eenoudergezinnen en eenpersoonshuishoudens binnen de bevolking op arbeidsleeftijd.

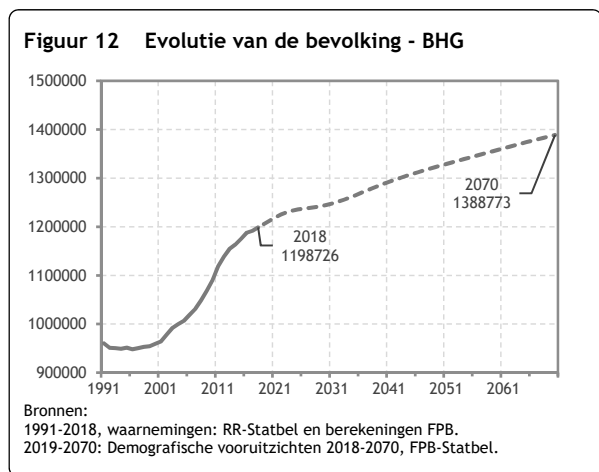
In dat opzicht is het interessant te wijzen op de toenames van het aantal vrouwen ouder dan 80 en van de alleenwonende mannen tussen 25 en 50 jaar. De evolutie bij de oudere vrouwen is toe te schrijven aan hun hogere levensverwachting. De evolutie bij de mannen tussen 25 en 50 jaar is onder meer toe te schrijven aan de toename van het aantal eenoudergezinnen: de kinderen zijn vaker gedomicilieerd op de woonplaats van de moeder (hoofd van het eenoudergezin), wat leidt tot een toename van het aandeel alleenwonende vaders (administratieve situatie).

⁴ De huishoudensstatistieken op 01/01/2018 die Statbel aan het FPB heeft bezorgd, zijn voorlopige statistieken. Daarmee werd geen rekening gehouden in de projectie.

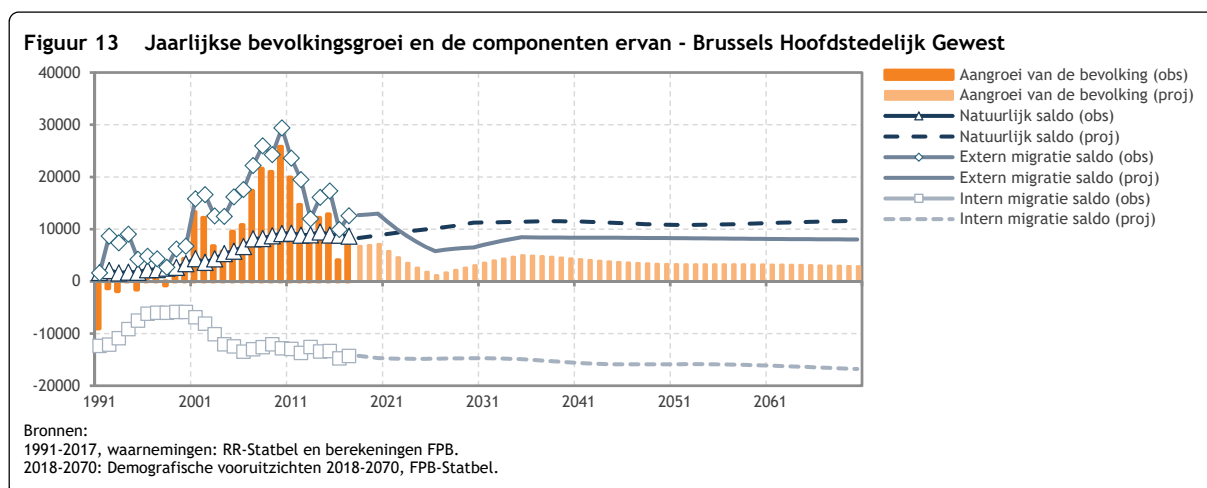
Demografische projectie 2018-2070 voor het **BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

BEVOLKING - 1,4 miljoen inwoners in 2070, of een gemiddelde toename van 3 600 inwoners per jaar.

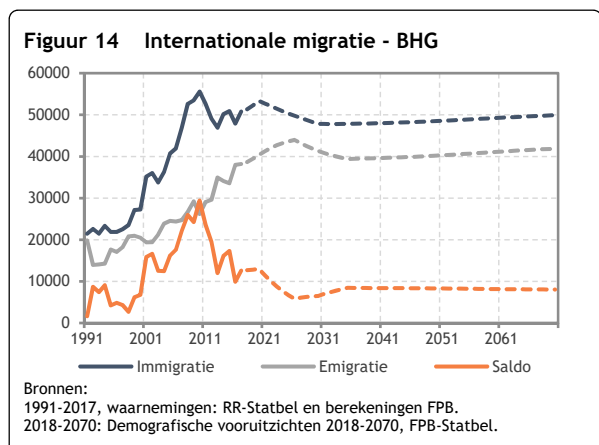

Volgens de vooruitzichten, stijgt de bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) tegen 2070 met 16 %, ten opzichte van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2018. Die groei betekent een gemiddelde jaarlijkse stijging met 3 600 inwoners en is minder sterk dan de sinds 1991 waargenomen groei. Tussen 1991 en 2018 is de bevolking immers gemiddeld met 9 000 inwoners per jaar gestegen. Over de volledige projectieperiode wordt de demografische groei gestimuleerd door het natuurlijk saldo en het internationaal migratiesaldo. De interne migratie die wordt gekenmerkt door een

negatief saldo zet echter een rem op die groei. In tegenstelling tot wat werd waargenomen sinds het begin van de jaren 90 ligt het natuurlijk saldo hoger dan het migratiesaldo over de volledige projectieperiode.

INTERNATIONALE MIGRATIE - De internationale immigratie en emigratie blijven in de projectie relatief hoog.

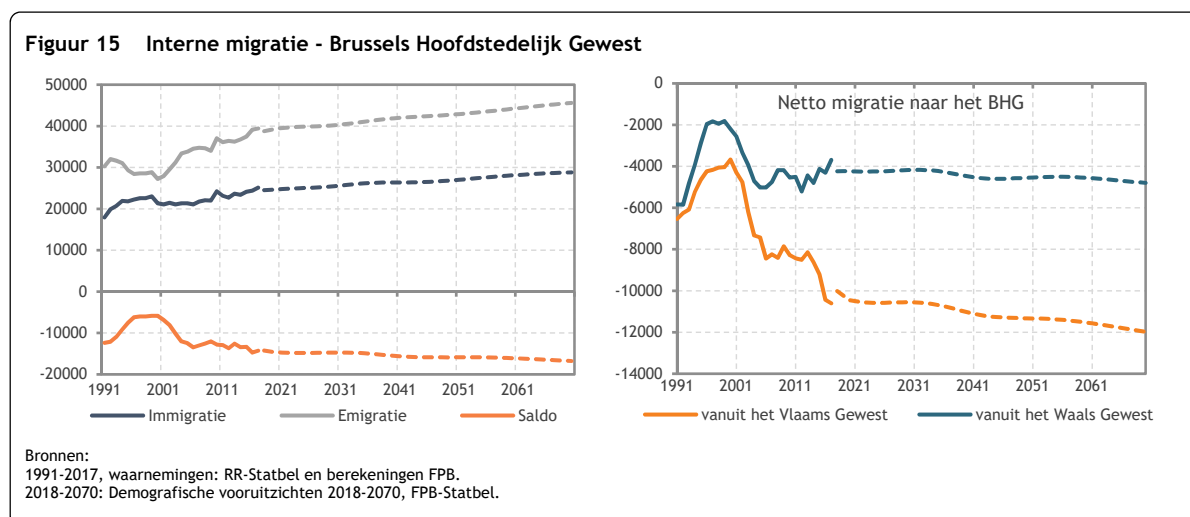

De internationale immigratie in het BHG is tijdens de jaren 2000 snel toegenomen, met name door de uitbreiding van de Europese Unie en een toename van de immigratie uit de niet-EU-landen. In de projectie verdwijnt het aanzuigefect als gevolg van de toetreding tot de EU. De sterke immigratie in de projectie wordt vooral verklaard door een toename van de immigratie uit de niet-EU-landen (zie figuur 4 op het niveau van België). De emigratie, die bij hypothese met enige vertraging de evolutie van de immigratie volgt, blijft relatief hoog.

Het migratiesaldo bereikt in de projectie opnieuw de niveaus die begin de jaren 2000 werden waargenomen, namelijk een netto migratie van ongeveer 8 000 personen per jaar (zie figuur 13). Het BHG trekt iets meer dan 30 % (ten opzichte van 45 % voor het Vlaams Gewest en 25 % voor het Waals Gewest) van de totale internationale immigratie aan en wordt bovendien gekenmerkt door een relatief jonge leeftijdsstructuur. Die concentratie van de immigratie op het Brusselse grondgebied blijft constant in de projectie.

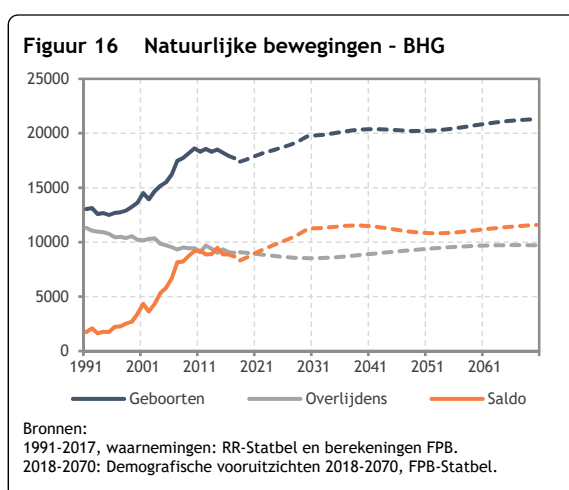
INTERNE MIGRATIE - *Het aantal inwoners dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verlaat voor een van de overige gewesten ligt hoger dan het aantal inwoners dat besluit zich daar te vestigen.*

Sinds enkele jaren wordt het BHG geconfronteerd met aanzienlijke emigratie van jonge gezinnen met kind(eren) die zich in een minder stedelijke omgeving willen vestigen. Dat verlies aan inwoners wordt slechts gedeeltelijk gecompenseerd door de aantrekkelijkheid van het BHG voor actieve jongeren en studenten. Het netto migratiesaldo is bij gevolg negatief. De jongste jaren worden gekenmerkt door een aanzienlijke daling van de netto migratie van het BHG naar het Vlaams Gewest. De projectie gaat evenwel niet uit van een omwenteling op het gebied van de interregionale migraties, maar veronderstelt een voortzetting van de huidige trends. Op basis daarvan laat het migratiesaldo van het BHG een lichte daling optekenen in de projectie (-14 500 in 2017 en -16 800 in 2070).

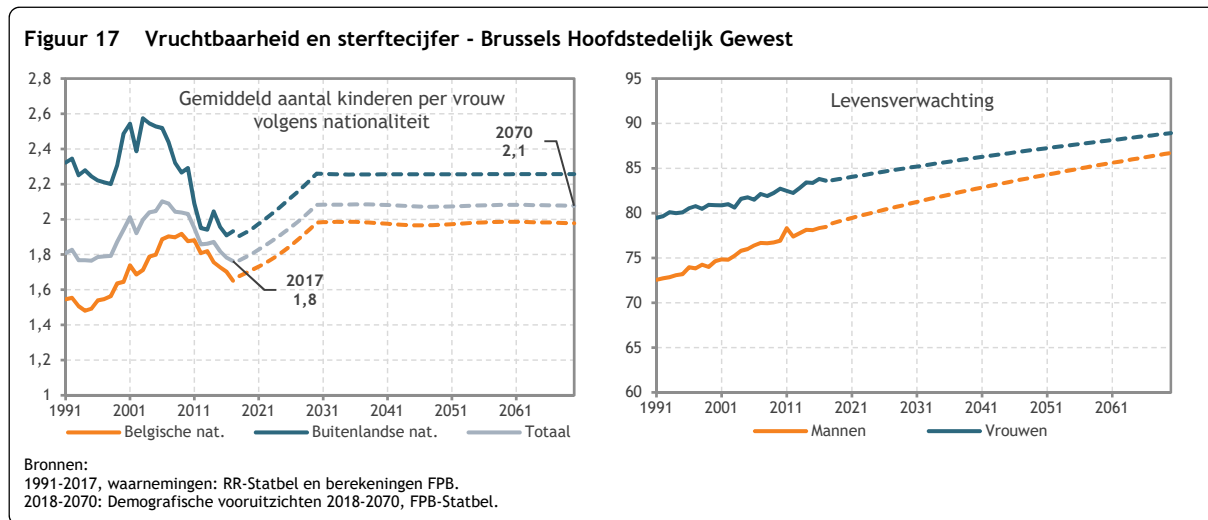
VRUCHTBAARHEID EN STERFTECIJFER - *Brussels Hoofdstedelijk Gewest: een relatief jonge leeftijdsstructuur die de geboorten stimuleert en het aantal overlijdens stabiliseert.*

Door de relatief jonge leeftijdsstructuur van het BHG zal het verwachte aantal overlijdens in de komende jaren niet sterk wijzigen. Het aantal geprojecteerde overlijdens zet eerst de sinds enkele jaren waargenomen daling voort, en stijgt daarna licht vanaf 2030 tot 10 000 overlijdens per jaar aan het einde van de projectieperiode. Het aantal overlijdens wordt niet alleen beïnvloed door de leeftijdsstructuur van de bevolking, maar ook door de

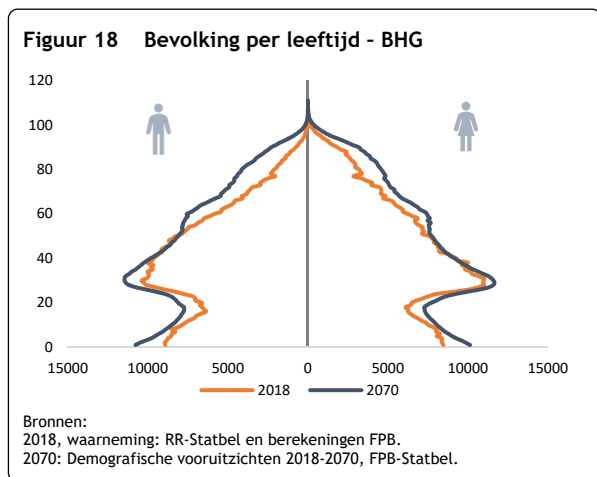

geprojecteerde evolutie van het sterftcijfer. In 2070 bereikt de levensverwachting bij de geboorte 88,8 voor vrouwen jaar en 86,7 jaar voor mannen.

Parallel daarmee stijgt het aantal geboorten geleidelijk over de volledige projectieperiode tot 21 000 geboorten per jaar in 2070 (zie deel Focus op de vruchtbaarheid voor meer details). In de projectie ligt het natuurlijk saldo van het BHG hoger dan het saldo dat werd waargenomen sinds het begin van de jaren 2000.

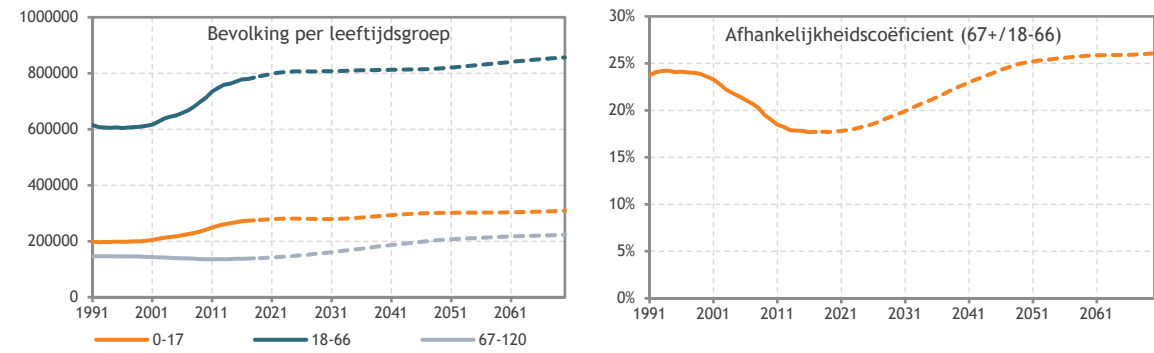

VERGRIJZING - De babyboomgeneratie bereikt geleidelijk de leeftijd van 67 jaar en brengt de verjonging van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot stilstand.

De leeftijdsstructuur van de bevolking wijzigt geleidelijk op lange termijn, maar blijft relatief jonger dan die in de andere twee gewesten. Het aandeel van de 67-plussers stijgt van 11 % in 2018 tot 16 % in 2070, terwijl de afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen (67+ jaar/18-66 jaar) stijgt van 18 % in 2018 tot 26 % in 2070. Het aandeel van de 0-17-jarigen blijft evenwel hoger dan dat van de 67-plussers over de volledige projectieperiode, wat niet het geval is in de andere twee gewesten van het land.

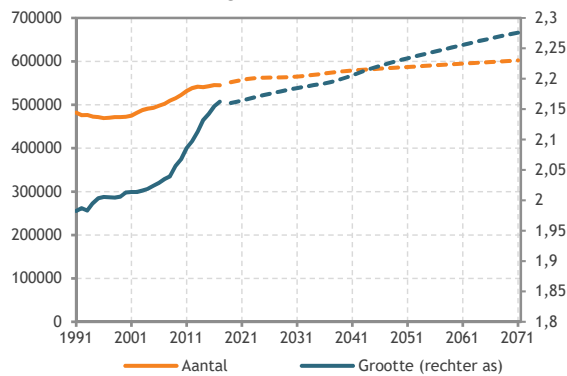
Figuur 19 Indicatoren van de bevolkingsvergroening - Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Bronnen:
1991-2017, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2018-2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel.

Huishoudens - De huishoudensgrootte, die wordt beïnvloed door de leeftijdsstructuur en het multiculturele profiel van de Brusselse bevolking, blijft stijgen in de projectie⁵.

Figuur 20 Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - BHG

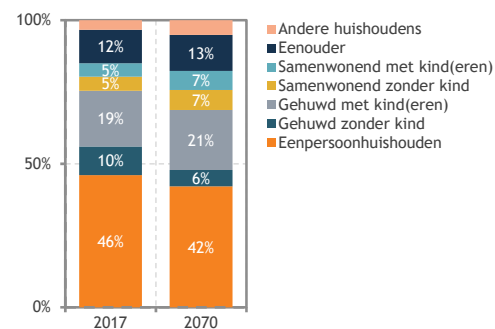
Bronnen:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel.

Door de waargenomen trends in de samenlevingsvormen door te trekken in de toekomst en door rekening te houden met de evoluties van de bevolking en de leeftijdsstructuur ervan, stijgt het aantal huishoudens van 550 000 in 2017 tot 600 000 in 2070 en stijgt de gemiddelde huishoudensgrootte van 2,16 in 2017 tot 2,28 in 2070.

Door zijn relatief jonge bevolking krijgt het BHG niet te maken met een forse stijging van het aantal eenpersoonshuishoudens als gevolg van de vergroening. In tegenstelling tot de andere twee gewesten laat het aandeel eenpersoonshuishoudens een

daling optekenen in de projectie (46 % in 2017 en 42 % in 2070). Die daling kan worden toegeschreven aan de stijging van het aantal gehuwde huishoudens of samenwonende koppels met kind(eren) en eenoudergezinnen. In tegenstelling tot de andere twee gewesten groeit het aantal huishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest minder snel dan de bevolking in de projectie.

Figuur 21 Verdeling van de huishoudentypes - BHG

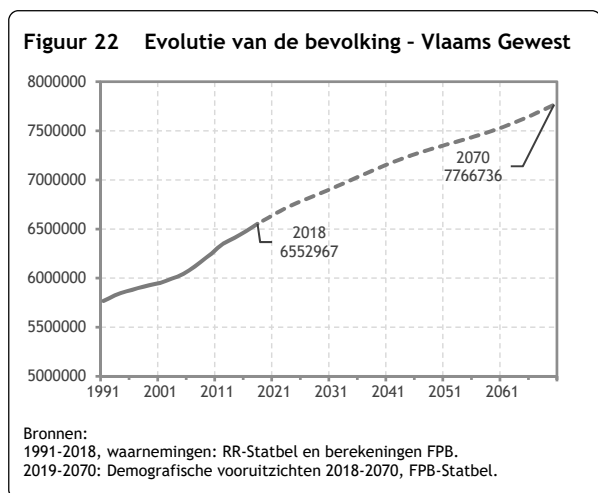

Bronnen:
2017, observatie: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel.

⁵ De huishoudensstatistieken op 01/01/2018 die Statbel aan het FPB heeft bezorgd, zijn voorlopige statistieken. Daarmee werd geen rekening gehouden in de projectie.

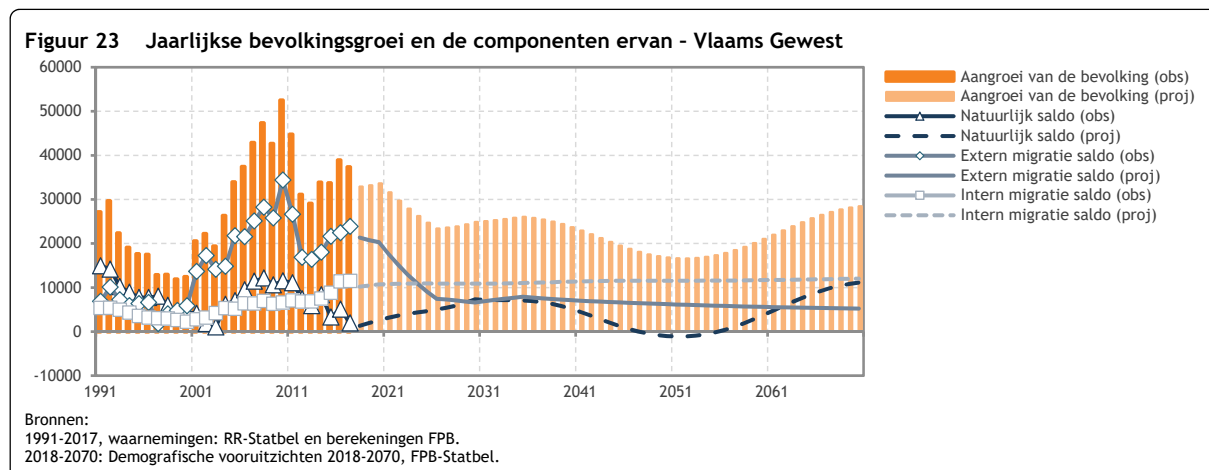
Demografische projectie 2018-2070 voor het **VLAAMS GEWEST**

BEVOLKING - 7,8 miljoen inwoners in 2070, of een gemiddelde toename van 23 500 inwoners per jaar.

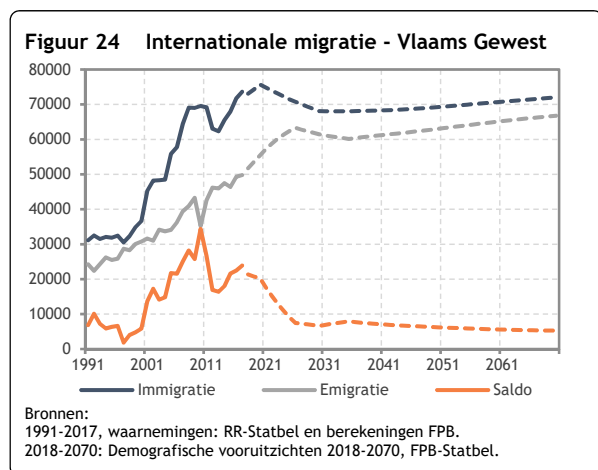

Volgens de vooruitzichten, stijgt de bevolking van het Vlaams Gewest tegen 2070 met 19 %, ten opzichte van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2018. Die groei betekent een gemiddelde jaarlijkse stijging met 23 500 inwoners en is minder sterk dan de sinds 1991 waargenomen groei. Tussen 1991 en 2018 is de bevolking immers gemiddeld met 29 000 inwoners per jaar gestegen. In de projectie wordt de demografische groei gestimuleerd door de drie componenten ervan: het internationaal migratiesaldo, het intern migratiesaldo en, in mindere mate, het natuurlijk saldo. De groei wordt tussen

2035 en 2055 afgeremd doordat de babyboomgeneratie geleidelijk aan de hoge leeftijden bereikt waarin de overlijdenskansen het hoogst zijn.

INTERNATIONALE MIGRATIE - De internationale immigratie en emigratie blijven in projectie relatief hoog.

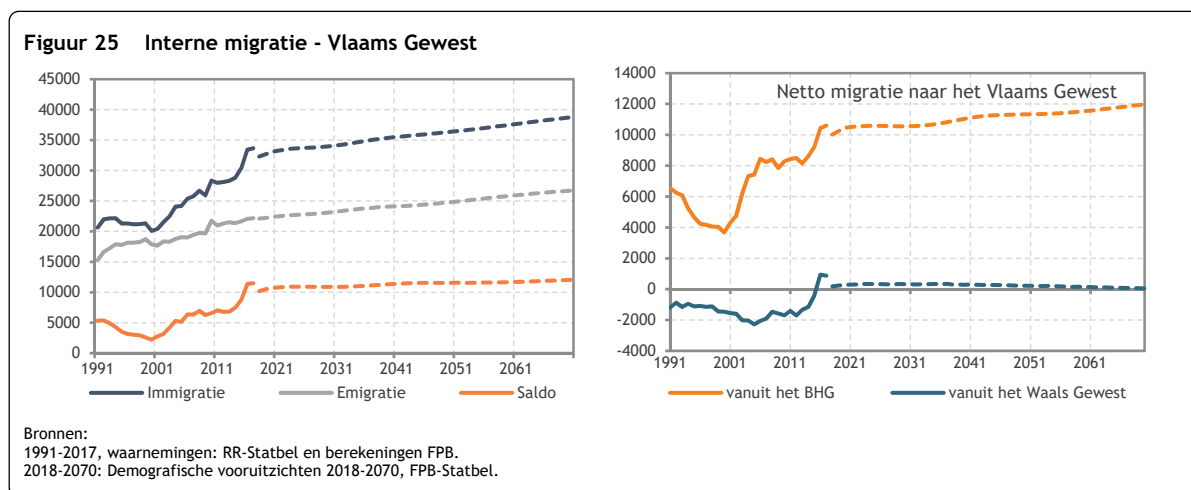

De internationale immigratie naar het Vlaams Gewest is tijdens de jaren 2000 toegenomen, met name door de uitbreiding van de Europese Unie en een opstoot van de immigratie uit de niet-EU-landen. In de projectie verdwijnt het aanzuigeffect als gevolg van de toetreding van nieuwe landen tot de EU. De sterke immigratie in de projectie wordt vooral verklaard door een toename van de immigratie uit de niet-EU-landen (zie figuur 4 op het niveau van België). De emigratie, die bij hypothese met enige vertraging de evolutie van de immigra-

tie volgt, blijft relatief hoog. Het migratiesaldo bereikt in de projectie opnieuw de niveaus die begin de jaren 2000 werden waargenomen, namelijk een netto internationale migratie van ongeveer 5 500 personen per jaar (zie figuur 23).

INTERNE MIGRATIE - De interne migraties, belangrijkste factor in de projectie van de demografische groei in het Vlaams Gewest.

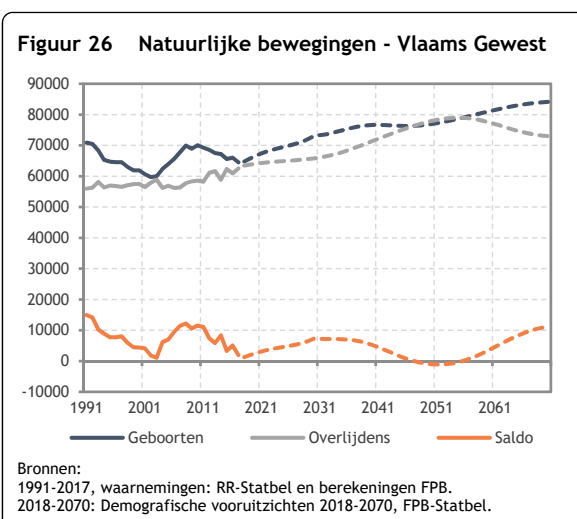
De interne migratiestromen vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naar het Vlaams Gewest zijn sinds de jaren 2000 sterker geworden, vooral als gevolg van het fenomeen van peri-urbanisatie. De netto migratie tussen Wallonië en Vlaanderen was relatief constant tussen 2000 en 2012. De interne migratie naar Vlaanderen, zowel vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als vanuit het Waals Gewest, is vervolgens sterk gestegen tijdens de periode 2012-2016. In de veronderstelling dat deze trends zich stabiliseren, zullen de interne migratiestromen naar Vlaanderen geleidelijk blijven toenemen tot een instroom van 38 000 personen per jaar aan het einde van de projectie.

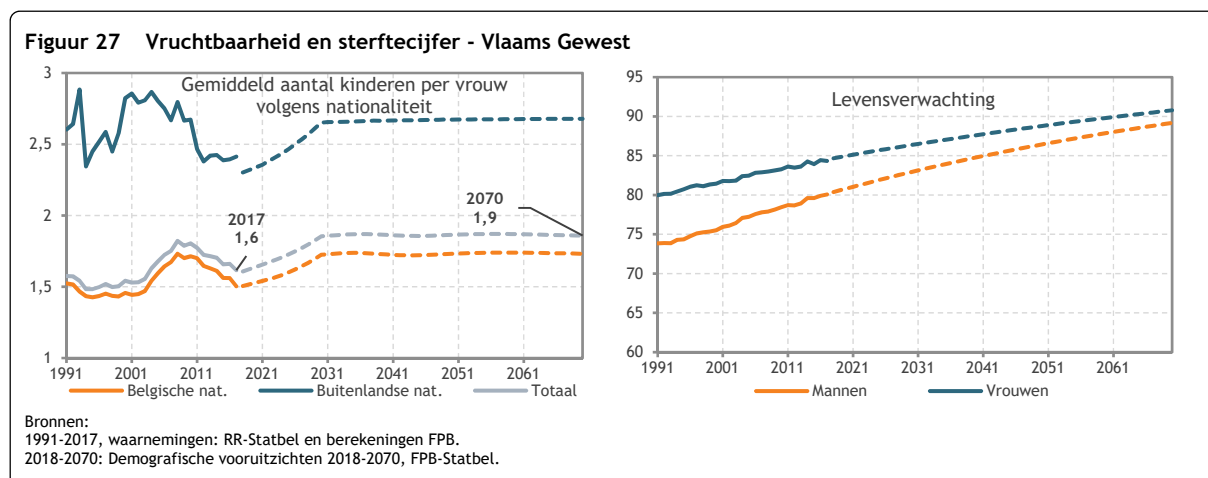
De interne emigratie vanuit het Vlaams Gewest naar de twee andere gewesten neemt eveneens toe. Het intern migratiesaldo van het Vlaams Gewest blijft bijgevolg met ongeveer 11 000 netto migraties per jaar vrij stabiel over de volledige projectieperiode. De recente evolutie van de stromen vanuit het Waals Gewest naar het Vlaams Gewest duwt de netto migratie tussen die twee gewesten naar een nulsaldo.

VRUCHTBAARHEID EN STERFTECIJFER - Een natuurlijk saldo dat met moeite positief blijft, vooral tussen 2045 en 2055.

Het jaarlijkse aantal overlijdens neemt toe van 63 000 in 2017 tot 78 000 in 2055. Vanaf 2030 zal het tempo van deze groei hoog liggen, omdat dan de babyboomgeneraties de hoge leeftijden bereiken met de hoogste overlijdenskansen. Nadien neemt ze geleidelijk af tot 73 000 overlijdens per jaar. Het aantal overlijdens wordt niet alleen beïnvloed

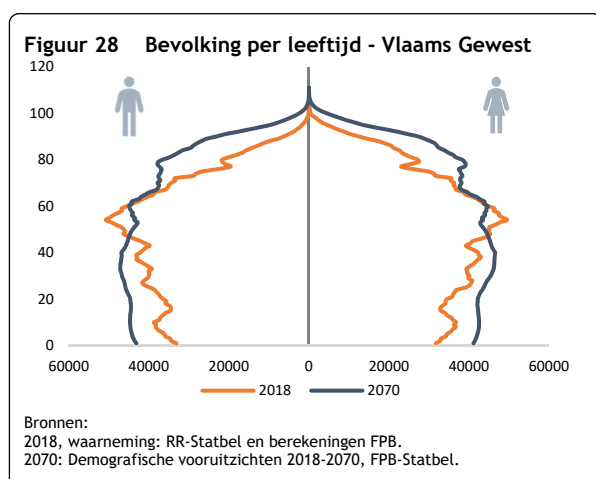

door de leeftijdsstructuur van de bevolking, maar ook door de geprojecteerde evolutie van het sterftecijfer. In 2070 bereikt de levensverwachting bij de geboorte 90,8 jaar voor vrouwen en 89,2 jaar voor mannen.

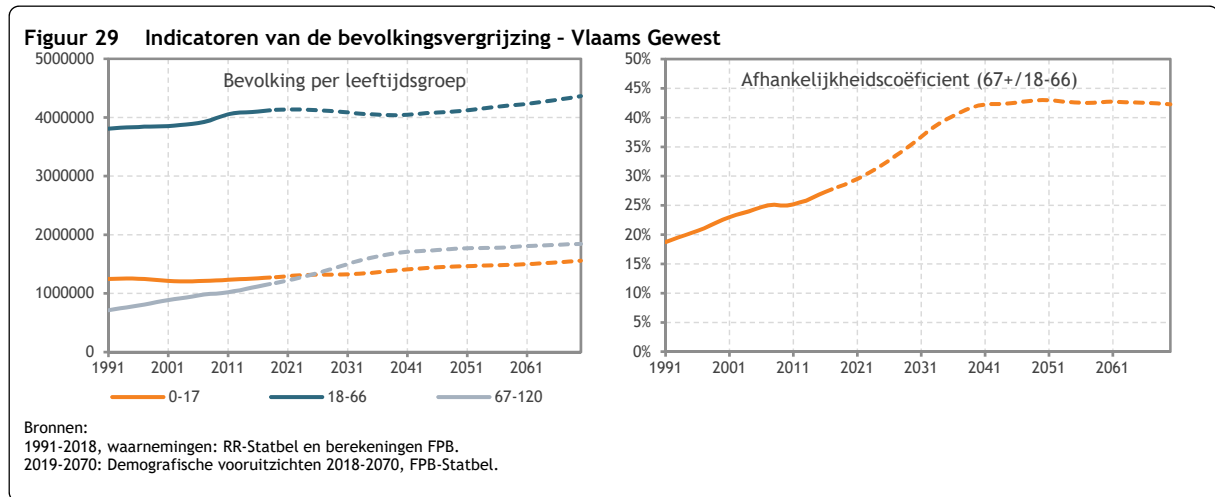
Op basis van de hypothese dat de vruchtbaarheid geleidelijk zal stijgen tot het niveau van vóór de financieel-economische crisis (van 1,6 kinderen per vrouw in 2017 tot 1,85 in 2030)⁶, stijgt het jaarlijkse aantal geboorten van 63 000 in 2017 tot 73 000 in 2030 en meer geleidelijk tot 84 000 aan het einde van de projectieperiode. Het jaarlijkse aantal geboorten blijft licht boven het aantal overlijdens per jaar met uitzondering van de periode 2046-2056 (zie figuur 26).

VERGRIJZING – Een intensievere vergrijzing van de Vlaamse bevolking tot in 2040

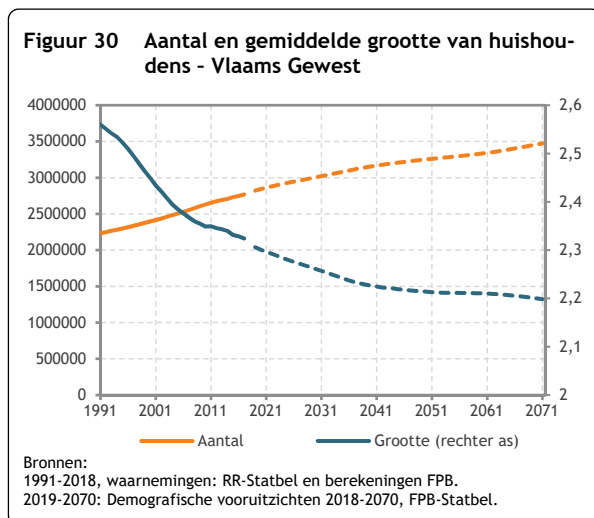

De vergrijzing van de Vlaamse bevolking zal snel toenemen tot in 2040 en zich vervolgens stabiliseren. De afhankelijkheidsratio van de ouderen (67-plussers/18-66-jarigen) stijgt van 28 % in 2018 tot 42 % in 2040 en blijft nadien gehandhaafd op dat niveau tot 2070. Vanaf 2025 ligt het aandeel van de 67-plussers hoger dan dat van de min-18-jarigen.

⁶ Zie deel Focus op de vruchtbaarheid voor meer details.

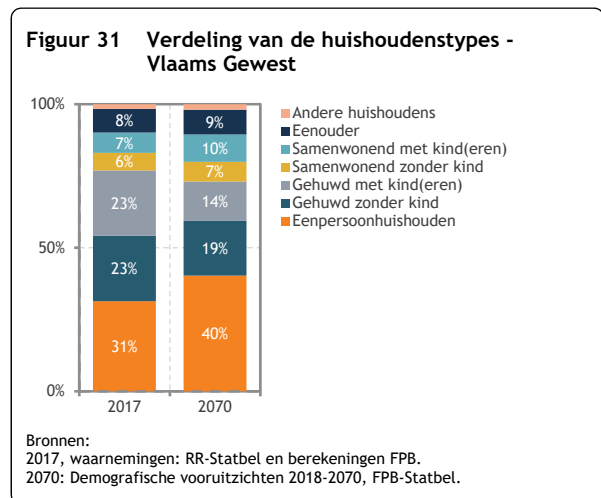
HUISHOUDENS - De huishoudensgrootte neemt af in de projectie. Het aantal huishoudens stijgt bijgevolg sneller dan de bevolking⁷.

Het aantal huishoudens in het Vlaams Gewest stijgt van 2,8 miljoen in 2017 tot 3,5 miljoen in 2070 en de gemiddelde huishoudensgrootte daalt van 2,32 in 2017 tot 2,20 in 2070. Die daling van de gemiddelde grootte wordt hoofdzakelijk verklaard door een gewijzigde leeftijdsstructuur, d.w.z. de vergrijzing van de bevolking die in het Vlaams Gewest woont leidt tot een stijging van het aantal eenpersoonshuishoudens. Het aandeel eenpersoonshuishoudens stijgt van 31 % in 2017 tot 40 % in 2070.

De voortzetting van de recente trends op het ge-

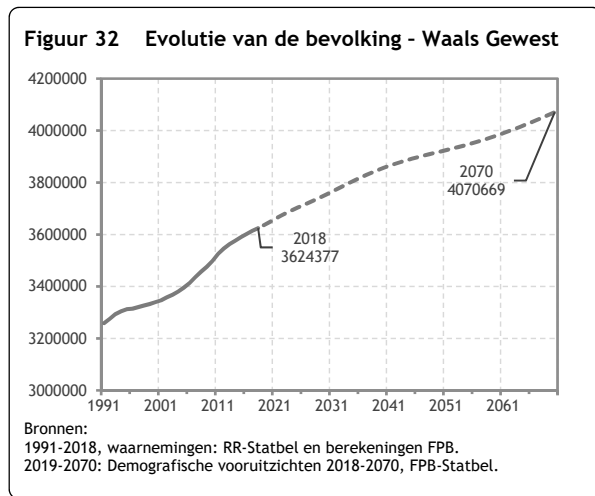
bied van samenwonen leidt tot een toename van het aandeel huishoudens met een samenwonend koppel ten koste van huishoudens met een gehuwd koppel. In het bijzonder het aandeel huishoudens met een gehuwd koppel met kind(eren) daalt van 23 % in 2017 tot 14 % in 2070. Parallel daarmee stijgt het aandeel huishoudens met een samenwonend koppel met kind(eren) van 7 % in 2017 tot 10 % in 2070.

⁷ De huishoudensstatistieken op 01/01/2018 die Statbel aan het FPB heeft bezorgd, zijn voorlopige statistieken. Daarmee werd geen rekening gehouden in de projectie.

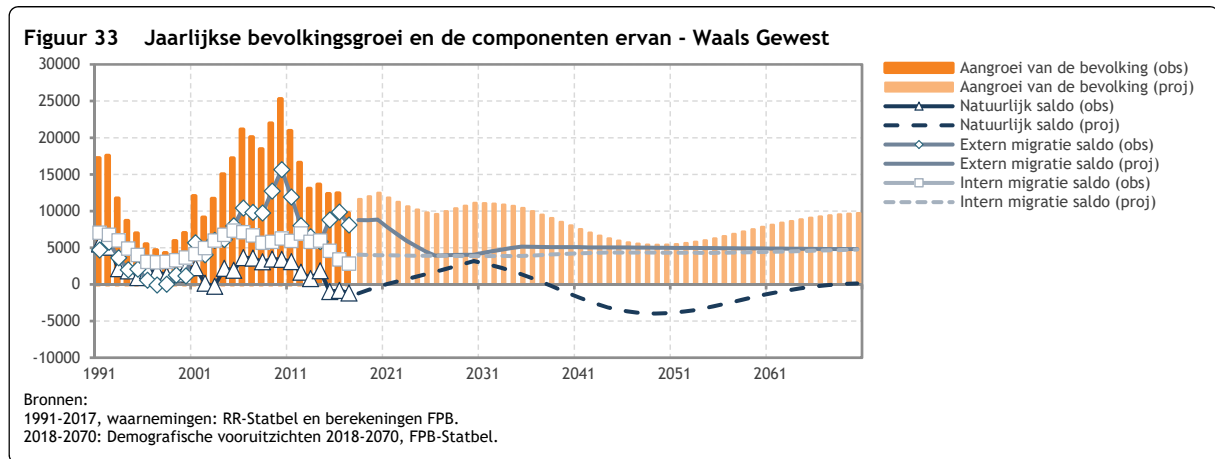
Demografische projectie 2018-2070 voor het **WAALS GEWEST**

BEVOLKING - 4,1 miljoen inwoners in 2070, of een gemiddelde toename van 8 600 inwoners per jaar.

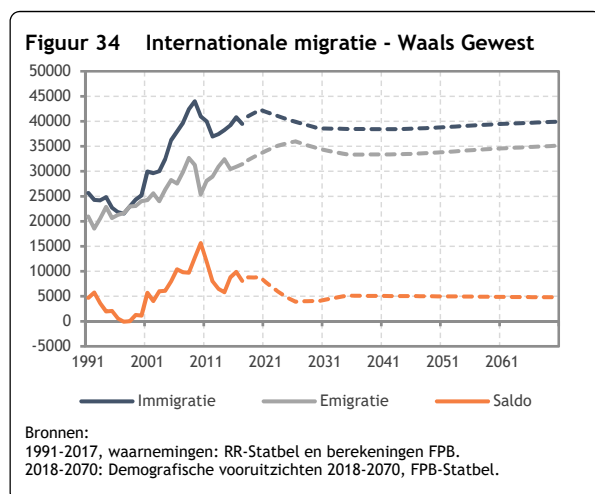

Volgens de vooruitzichten, stijgt de bevolking van het Waals Gewest tegen 2070 met 12 %, ten opzichte van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2018. Die groei betekent een gemiddelde jaarlijkse stijging met 8 600 inwoners en is minder sterk dan de sinds 1991 waargenomen groei. Tussen 1991 en 2018 is de bevolking gemiddeld met 13 500 inwoners per jaar gestegen.

Over de volledige projectieperiode wordt de demografische groei gestimuleerd door het internationaal en het intern migratiesaldo. De evolutie van het natuurlijk saldo zet een rem op de demografische groei van het Waals Gewest vanaf 2030.

INTERNATIONALE MIGRATIE - Het internationaal migratiesaldo van het Waals Gewest blijft in de projectie een van de belangrijkste aandrijfkrachten van de demografische groei.

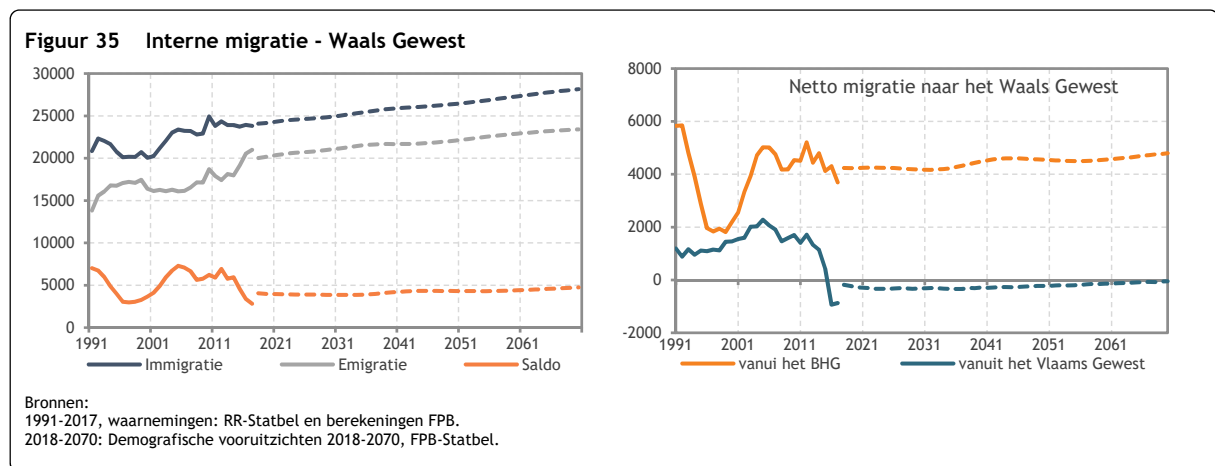

De internationale immigratie naar het Waals Gewest is tijdens de jaren 2000 gestegen, in het bijzonder de immigratie afkomstig van de landen die sinds 2004 zijn toegetreden tot de Europese Unie en de niet-EU-landen. In de projectie verdwijnt het aanzuigeffect als gevolg van de toetreding tot de EU (zie figuur 4 op het niveau van België). De aanhoudend sterke immigratie in de projectie wordt vooral verklaard door een toename van de immigratie uit de niet-EU-landen. De emigratie, die bij hypothese met enige vertraging de evolutie van de

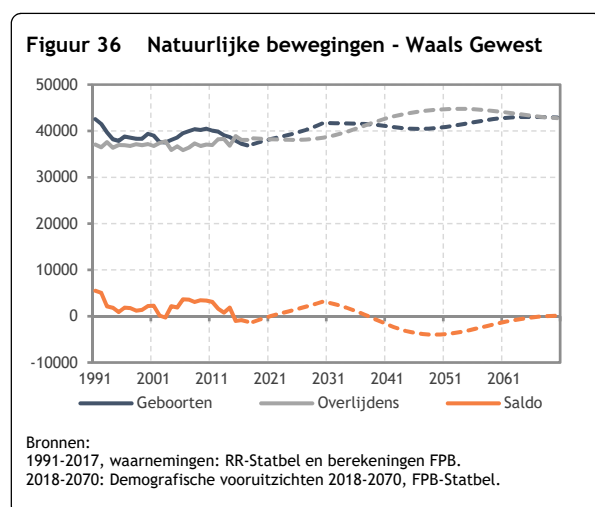
immigratie volgt, blijft relatief hoog. Het migratiesaldo bereikt in de projectie opnieuw de niveaus die begin de jaren 2000 werden waargenomen, hetzij een netto migratie naar het Waals Gewest van ongeveer 5 000 personen per jaar (zie figuur 33).

INTERNE MIGRATIE - In de projectie levert de interne migratie van het Waals Gewest een even grote bijdrage tot de demografische groei van het gewest als de internationale migratie.

De demografische groei van het Waals Gewest wordt sinds vele jaren ondersteund door een positief intern migratiesaldo. De emigratie vanuit het Waals Gewest naar de andere twee gewesten is evenwel door een periode van versnelling gegaan tussen 2014 en 2016, wat ertoe geleid heeft dat het intern migratiesaldo van het Waals Gewest is gedaald. Door de recent waargenomen trends voort te zetten, zowel op het niveau van de immigratie als de emigratie, draagt het saldo in de projectie met gemiddeld 4 500 netto migraties per jaar bij tot de demografische groei van het Waals Gewest. De recente evolutie van de stromen vanuit het Waals Gewest naar het Vlaams Gewest duwt de netto migratie tussen die twee gewesten naar een nulsaldo.

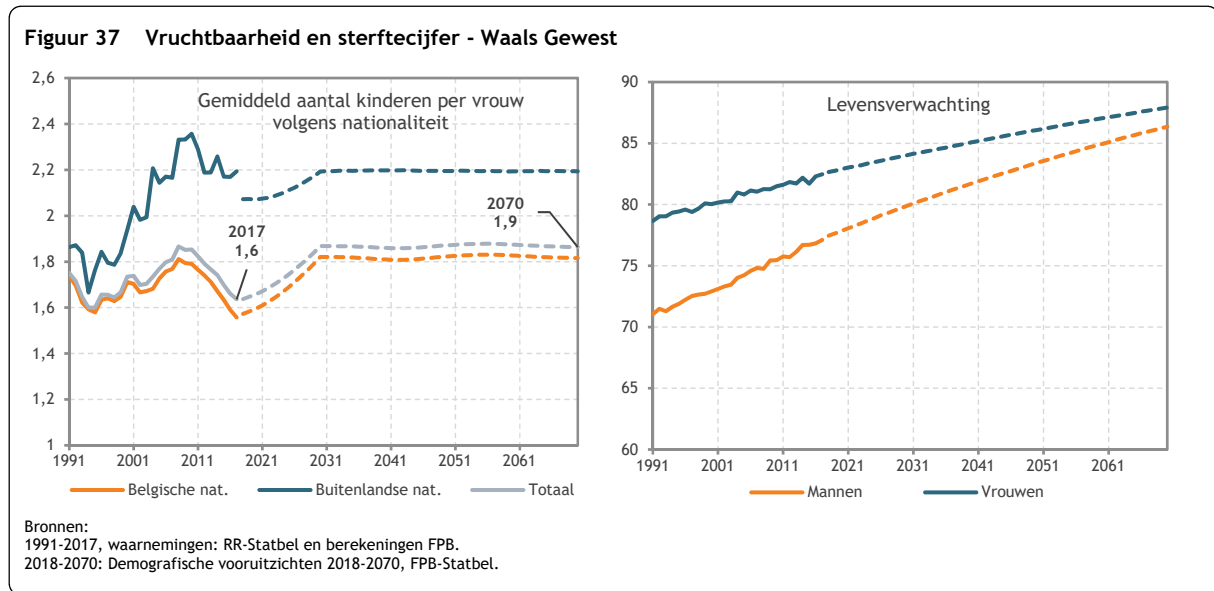

VRUCHTBAARHEID EN STERFTECIJFER - Het Waals Gewest laat een negatief natuurlijk saldo optekenen tijdens de periode 2040-2065.

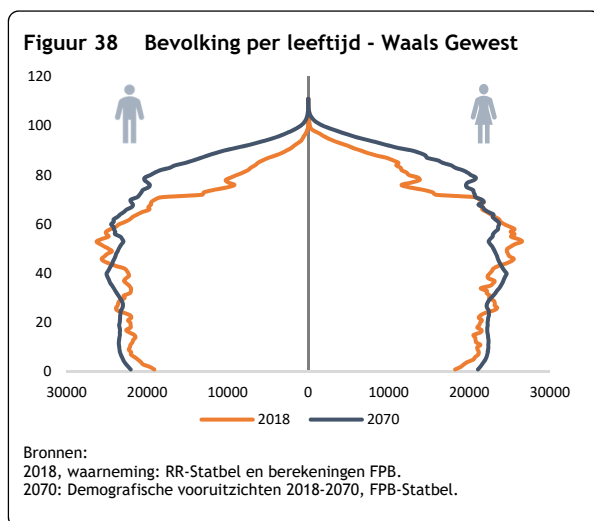

Het jaarlijkse aantal overlijdens neemt toe van 39 000 in 2017 tot 45 000 in 2055. Vanaf 2030 zal het tempo van deze groei hoog liggen, omdat dan de babyboomgeneraties de hoge leeftijden bereiken met de hoogste overlijdenskansen. Nadien neemt ze geleidelijk af tot 43 000 overlijdens per jaar. Het aantal overlijdens wordt ook beïnvloed door de geprojecteerde evolutie van het sterftecijfer. In 2070 bereikt de levensverwachting bij de geboorte 87,9 jaar voor vrouwen en 86,3 jaar voor mannen.

Op basis van de hypothese dat de vruchtbaarheid geleidelijk zal stijgen tot het niveau van vóór de financieel-economische crisis (van 1,6 kinderen per vrouw in 2017 tot 1,87 in 2030)⁸, stijgt het jaarlijkse aantal geboorten van 38 000 in 2017 tot 42 000 in 2030 en stabiliseert het zich vervolgens rond 42 500 geboorten per jaar tegen 2070. Aangezien het jaarlijkse aantal overlijdens hoger ligt dan het jaarlijkse aantal geboorten tijdens de periode 2040-2065 heeft het Waals Gewest te kampen met een negatief natuurlijk saldo tijdens die periode.

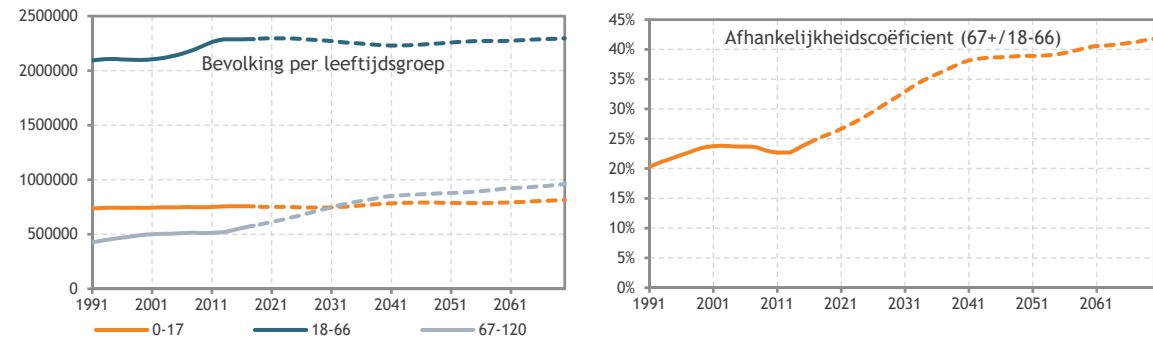
VERGRIJZING – Een intensievere vergrijzing van de Waalse bevolking tot in 2040.

De vergrijzing van de Waalse bevolking zal snel toenemen tot in 2040 en zich vervolgens stabiliseren. De afhankelijkheidsratio van de ouderen (67-plussers/18-66-jarigen) stijgt van 25 % in 2018 tot 38 % in 2040 en stijgt nadien meer gematigd tot 42 % in 2070. Vanaf 2030 ligt het aandeel van de 67-plussers hoger dan dat van de min-18-jarigen.

⁸ Zie deel Focus op de vruchtbaarheid voor meer details.

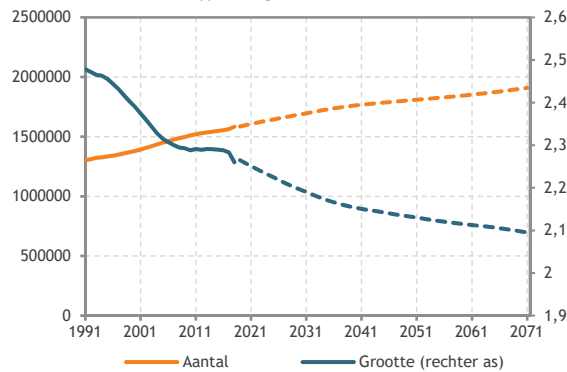
Figuur 39 Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - Waals Gewest

Bronnen:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel.

HUISHOUDENS - De huishoudensgrootte neemt af in de projectie. Het aantal huishoudens stijgt bijgevolg sneller dan de bevolking⁹.

Figuur 40 Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - Waals Gewest

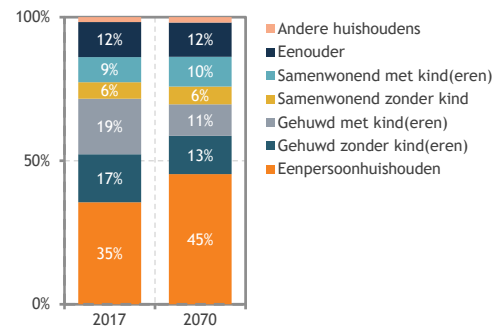
Bronnen:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel.

Het aantal huishoudens stijgt van 1,6 miljoen in 2017 tot 1,9 miljoen in 2070 en de gemiddelde huishoudensgrootte daalt van 2,3 in 2017 tot 2,0 in 2070. Die daling van de gemiddelde grootte wordt grotendeels verklaard door een gewijzigde leeftijdsstructuur, d.w.z. de vergrijzing van de Waalse bevolking leidt tot een stijging van het aantal eenpersoonshuishoudens. Het aandeel eenpersoonshuishoudens stijgt van 35 % in 2017 tot 45 % in 2070.

De voortzetting van de recente trends op het gebied van samenwonen leidt tot een toename van het aandeel huishoudens met een samenwonend

koppel ten koste van huishoudens met een gehuwd koppel. Het aantal eenoudergezinnen stijgt ook.

Figuur 41 Verdeling van de huishoudenstypes - Waals Gewest

Bronnen:
2017, observatie: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel.

⁹ De huishoudensstatistieken op 01/01/2018 die Statbel aan het FPB heeft bezorgd, zijn voorlopige statistieken. Daarmee werd geen rekening gehouden in de projectie.

Focus op de VRUCHTBAARHEID

Totaal vruchtbaarheidscijfer en vruchtbaarheidsgraden per leeftijd.

Figuur 42 toont de evolutie voor België van de vruchtbaarheidsgraden per leeftijdscategorie en van het totale vruchtbaarheidscijfer (TVC) sinds 1961. Het TVC stemt overeen met de som van de vruchtbaarheidsgraden per leeftijd en duidt op het aantal kinderen dat een vrouw op de wereld zou zetten indien ze tijdens haar vruchtbare periode de voor een gegeven jaar waargenomen vruchtbaarheidsgraden per leeftijd vertoont.

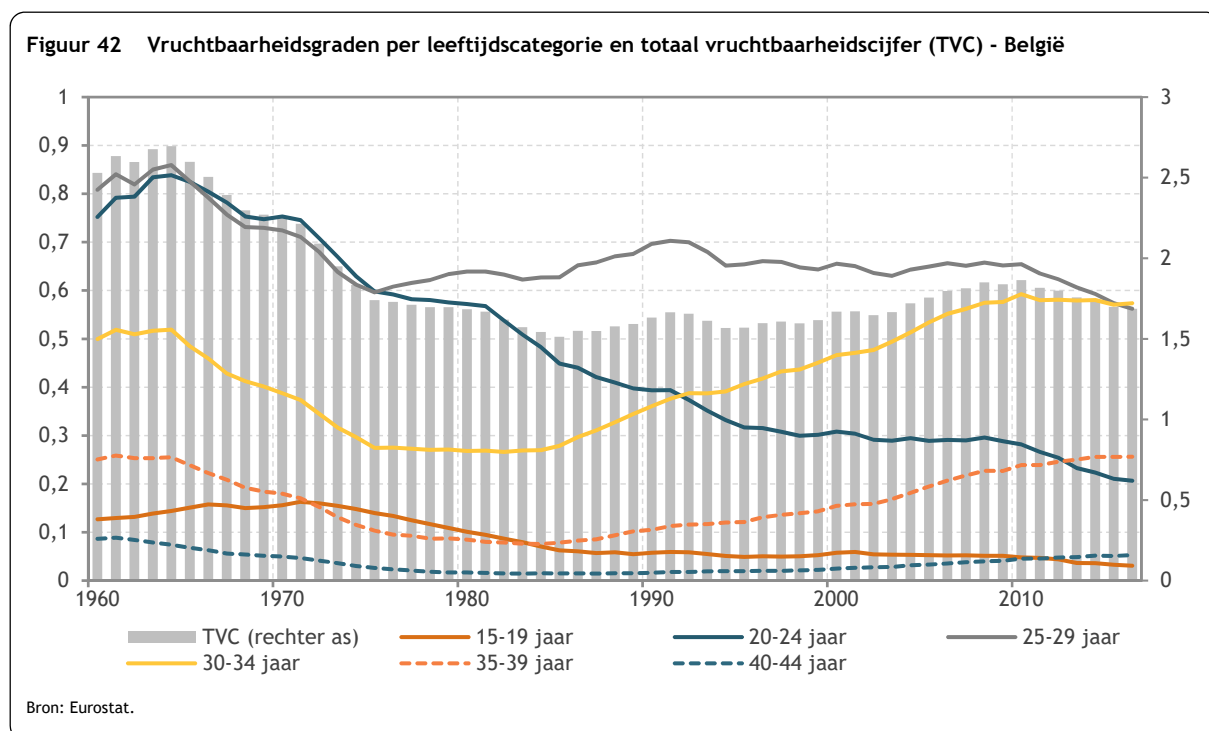
Van de jaren 60 tot midden de jaren 70: de vruchtbaarheid daalt voor alle leeftijden.

Tussen het midden van de jaren 60 en het midden van de jaren 70 daalt het TVC omdat het door koppels gewenste aantal kinderen afneemt. De vruchtbaarheid daalt voor alle leeftijden (vanaf 20 jaar). Het TVC daalt van 2,5 kinderen per vrouw in 1960 naar 1,7 in 1975.

De jaren 80-90: een wijziging van de vruchtbaarheidskalender.

De periode vanaf het begin van de jaren 80 tot eind de jaren 90 wordt gekenmerkt door een geleidelijk uitstel van het moederschap met, in eerste instantie, een daling van de vruchtbaarheid van de min-25-jarigen.

Vervolgens en tot eind de jaren 2000 wordt het inhaaleffect gekenmerkt door de toename van de vruchtbaarheid op hogere leeftijd. Die hogere vruchtbaarheid compenseert (gedeeltelijk) de lagere vruchtbaarheid op jongere leeftijd. Over de periode 1980-2000 stabiliseert het TVC zich tussen 1,5 en 1,65 kinderen per vrouw. Nadien stijgt het TVC tijdens de jaren 2000 tot 1,8 kinderen per vrouw in 2009. Die toename wordt ondersteund door de hogere vruchtbaarheid bij vrouwen ouder dan 30 jaar.

Is de recente evolutie van de vruchtbaarheid het gevolg van de economische crisis?

De evolutie van de vruchtbaarheid tijdens de afgelopen 50 jaar werd in de vorige delen verklaard door structurele wijzigingen, namelijk een daling van het gewenste aantal kinderen en nadien een wijziging van de vruchtbaarheidskalender (uitstel van het moederschap).

De vruchtbaarheid kan ook worden beïnvloed door conjuncturele omstandigheden, zoals de evolutie van de economische toestand van het land. Sinds 2009 daalt het TVC opnieuw. Die daling wordt vooral verklaard door een lagere vruchtbaarheid bij vrouwen jonger dan 30 jaar (zie figuur 42), terwijl die relatief stabiel was sinds het midden van de jaren 90. Die evolutie zou deels kunnen worden verklaard door de wens om de geboorte op die jongere leeftijden uit te stellen als gevolg van de financieel-economische crisis die in 2008 losbarstte en die in het bijzonder jonge gezinnen heeft getroffen. In een periode van economische crisis kan het voornemen om een kind te krijgen worden uitgesteld. Dit argument is vooral relevant voor jongere leeftijden, omdat de biologische grens om een kind te krijgen nog niet nabij is. Verschillende studies tonen dat “de vruchtbaarheid afneemt tijdens de recessie met een vertraging van één of twee jaar ten opzichte van de economische evolutie” (Pailhé, 2010, vertaling FPB)¹⁰. Die daling wordt later deels ingehaald¹¹.

de Beer en Latten (2018)¹² onderstrepen het historische verband tussen de evolutie van de vruchtbaarheid en de indicator van het consumentenvertrouwen in Nederland. De auteurs tonen dat de vruchtbaarheid, in het verleden, de evolutie van de vertrouwensindicator met twee of drie jaar vertraging heeft gevolgd¹³. Tijdens de financieel-economische crisis van 2008 is de vertrouwensindicator gedaald en heeft de vruchtbaarheid die evolutie met twee tot drie jaar vertraging gevolgd, wat overeenkomt met de hierboven aangevoerde argumenten. Terwijl de vertrouwensindicator opnieuw stijgt sinds 2014, is de vruchtbaarheid in Nederland verder gedaald (minstens tot 2017).

¹⁰ Vertraging die wordt verklaard door de tijd die verstrijkt tussen beslissing, conceptie en realisatie (geboorte).

¹¹ Voor andere studies over dat onderwerp:

Sobotka T., Skirbekk V. en Philipov, D., 2009, De crisis en de vruchtbaarheid in de westerse wereld, Demos, NIDI, jaargang 25, November 2009.

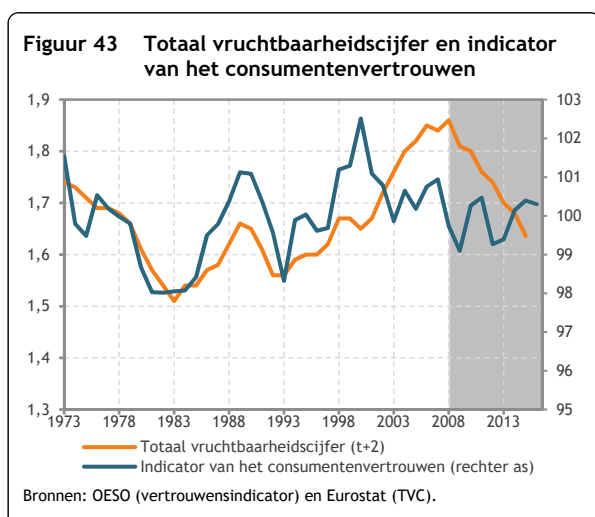
Goldstein J.R., Kreyenfeld, M., Jasilioniene, A., Örsal, D., 2013, Fertility reactions to the ‘Great Recession’ in Europe: Recent evidence from order-specific data, Demographic Research, vol.9:4,85-104, 2013.

Comolli Ch. L., 2017, The fertility response to the Great Recession in Europe and the United States: Structural economic conditions and perceived economic uncertainty, Demographic Research, Volume 36 - Article 51 | Pages 1549-1600.

Matysiak, A., Sobotka, T., and Vignoli, D., 2018, The great recession and fertility in Europe: a sub-national analysis, Working Papers 02/2018, Vienna Institute of Demography.

¹² de Beer J. en Latten, J., 2018, De weerbarstige relatie tussen baby's en conjunctuur, Demos : bulletin over bevolking en samenleving 9, Jaargang 34, Oktober 2018.

¹³ Die vertraging wordt met name verklaard door de tijd die nodig is tussen de wens om een kind te krijgen en de geboorte van het kind.

Op Belgisch niveau kan op basis van de ontwikkelingen van het TVC (met een vertraging van 2 jaar) en de vertrouwensindicator (figuur 43) dezelfde conclusie worden getrokken: de financieel-economische crisis heeft geleid tot een daling van het consumentenvertrouwen in 2008 en 2009, gevolgd door een daling van de vruchtbaarheid. Ondanks het herstel van de vertrouwensindicator (met een nieuwe terugval in 2012), is de vruchtbaarheid nog niet gestegen – in tegenstelling tot wat in het verleden is waargenomen.

Een trager herstel van de vruchtbaarheid.

De auteurs van de voornoemde studie verklaren het gebrek aan reactie van de vruchtbaarheid op de stijging van de vertrouwensindicator door verschillende factoren: de in 2008 uitgebroken financieel-economische crisis is langer en dieper dan de vorige; daardoor zou het langer duren voordat de vruchtbaarheid weer begint te stijgen. Het algemene economische klimaat wordt nog steeds gekenmerkt door een grotere onzekerheid en grotere moeilijkheden bij het vinden van stabiel werk, wat het samenwonen en/of de vruchtbaarheid kan vertragen. De toegang tot huisvesting is ook moeilijker geworden, omdat het verkrijgen van een lening bij banken aan meer voorwaarden wordt onderworpen en de toegang tot de huurmarkt zonder stabiel werk moeilijker is geworden. Het is dus moeilijker voor jonge huishoudens om een eigen woning aan te schaffen. Dat is nu vaak een eerste vereiste die voorafgaat aan het stichten van een gezin.

Ondanks deze beperkingen stellen de auteurs echter dat het herstel van de vruchtbaarheid wel degelijk zal plaatsvinden, maar in een langzamer tempo dan in het verleden. Ondanks de onzekerheid die nog steeds heerst op de arbeidsmarkt en de moeilijkheden bij de toegang tot de woningmarkt, zou de wens om een gezin te stichten de bovenhand krijgen op de economische moeilijkheden. Medisch geassisteerde voortplanting zal ook (gedeeltelijk) de eventuele gevolgen van het uitstel van het moederschap kunnen compenseren. Ten slotte worden de problemen in verband met de onderlinge afstemming van het gezins- en beroepsleven vaak door koppels genoemd als een belemmering voor de vruchtbaarheid, maar de verschillende maatregelen (met name het ouderschapsverlof) ter bevordering van het samengaan van gezins- en beroepsleven lijken meer geaccepteerd en gebruikt te worden.

De Demografische vooruitzichten 2017-2070 van het Federaal Planbureau gingen ervan uit dat de vruchtbaarheid zich vanaf 2017 zal herstellen en in 2020 een niveau van vóór de crisis zal bereiken. Rekening houdend met de hierboven aangevoerde argumenten wordt de hypothese van een herstel van de vruchtbaarheid gehandhaafd, maar in een langzamer tempo dan vroeger het geval was. In de vooruitzichten 2018-2070 gaat de vruchtbaarheidshypothese uit van de geleidelijke terugkeer naar het vruchtbaarheidsniveau van vóór de crisis tegen 2030 in plaats van 2020.

In de bevolkingsvooruitzichten voor Nederland stelt het Centraal Bureau voor de Statistiek¹⁴ de hypothese dat het herstel van de vruchtbaarheid na de afname tijdens de crisis ook geleidelijk zal verlopen tot 2030. Ook andere landen gaan uit van een herstel van de vruchtbaarheid op korte of middellange termijn. In de meest recente vooruitzichten voor het Verenigd Koninkrijk gaat het Office for National Statistics¹⁵ ervan uit dat "there will be a gradual upward trend in the UK total fertility rate, following a small short-term decline". De instelling benadrukt echter niet dat deze daling, die gevolgd wordt door een herstel, verband houdt met de economische crisis. Noorwegen gaat er in zijn in 2018 gepubliceerde bevolkingsvooruitzichten¹⁶ ook van uit dat de vruchtbaarheid tot 2030 weer zal toenemen.

Impact van de aanpassing van de vruchtbaarheidshypothese op de bevolkingsvooruitzichten.

De impact van de actualisering van de vruchtbaarheidshypothese op de bevolkingsprojectie wordt in de onderstaande tabel samengevat. Ervan uitgaande dat de vruchtbaarheid zich vanaf 2020 herstelt tot het niveau van vóór de crisis, zal de bevolking toenemen met 11 000 personen in 2020, met 94 000 personen in 2030 en met 173 000 personen in 2070. De effecten zijn eerst zichtbaar bij de 0-2-jarigen en hebben vervolgens een impact op de 3-11-jarigen, enz. Het aandeel van de 0-17-jarigen ligt in deze variant in 2030 iets hoger (+0,6 procentpunt ten opzichte van de projectie 2018-2070). De impact op de afhankelijkheidsratio van de ouderen is niet-significant tijdens de volledige projectieperiode. In totaal wordt de variant met een vruchtbaarheidsherstel vanaf 2020 in de periode 2018-2029 gekenmerkt door 97 000 extra geboorten in vergelijking met het aantal geprojecteerde geboorten in deze periode in de Demografische vooruitzichten 2018-2070 (1 514 000 geboorten in de periode 2018-2029 in het gehanteerde scenario voor de vooruitzichten 2018-2070).

Impact van de actualisering van de vruchtbaarheidshypothese

	Vooruitzichten 2018-2070			Variant: terugkeer van de vruchtbaarheid in 2020		
	2020	2030	2070	2020	2030	2070
Totaal vruchtbaarheidscijfer	1,66	1,88	1,88	+0,21	+0	+0,0
Bevolking (in duizendtallen)	11 479	11 887	13 226	+11	+94	+173
Bevolking 0-2 jaar (in duizendtallen)	363	396	447	+11	+11	+3
Bevolking 3-11 jaar (in duizendtallen)	1181	1160	1348	0	+83	+14
Bevolking 12-17 jaar (in duizendtallen)	770	790	887	0	0	+28
Bevolking 18-66 jaar (in duizendtallen)	7224	7180	7518	0	0	+128
Bevolking 67-plussers (in duizendtallen)	1941	2360	3027	0	0	0
Aandeel van de 0-17-jarigen	20,2 %	19,8 %	20,3 %	0 ppt	+0,6 ppt	+0,1 ppt
Afhankelijkheidsratio van de ouderen	27 %	33 %	40 %	0 ppt	0 ppt	0 ppt

ppt: procentpunt.

¹⁴ Stoeldraijer, L., van Duin, C. en Huisman, C., 2017, Bevolkingsprognose 2017-2060: veronderstellingen voor kindertal, levensduur en internationale migratie, Central Bureau voor de Statistiek, Statistische Trends, December 2017.

¹⁵ Office for National Statistics, National population projections: 2016-based projections, methodology, October 2017.

¹⁶ Syse, A., Leknes, S., Løkken S. and Tønnessen M., 2018, Norway's 2018 population projections, Main results, methods and assumptions, Statistics Norway, Reports 2018/22.

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

url: <http://www.plan.be>

e-mail: contact@plan.be

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Philippe Donnay

De publicaties van het Federaal Planbureau

Met het oog op informatieverstrekking en transparantie publiceert het Federaal Planbureau (FPB) regelmatig de methoden en resultaten van zijn werkzaamheden. De publicaties van het FPB zijn georganiseerd in drie reeksen: de Vooruitzichten, de Working Papers en de Planning Papers. Het FPB publiceert eveneens rapporten en occasioneel ook boeken. Bepaalde publicaties zijn het resultaat van een samenwerking met andere instellingen.

Alle publicaties van het Federaal Planbureau zijn beschikbaar op www.plan.be

Vooruitzichten

Vooruitzichten

Een van de belangrijkste opdrachten van het FPB bestaat erin de beleidsmakers te helpen anticiperen op de toekomstige evolutie van de Belgische economie.

Het FPB maakt twee keer per jaar, in februari en september, kortetermijnvooruitzichten voor de Belgische economie, onder de verantwoordelijkheid van het INR. Die vooruitzichten dienen als basis voor

de opmaak van de Rijksbegroting en de begrotingscontrole, en worden daarom ook 'economische begroting' genoemd. In het voorjaar publiceert het FPB de economische vooruitzichten over een horizon van vijf jaar, waarvan een voorlopige versie opgesteld in maart het macro-economische kader vormt van het stabiliteitsprogramma van België. In het verlengde daarvan worden, in samenwerking met regionale instellingen, de Regionale economische vooruitzichten opgesteld.

Het FPB realiseert ook, een keer per jaar voor rekening van de Studiecommissie voor de Vergrijzing, waarvan het het secretariaat verzekert, financiële langetermijnvooruitzichten gericht op de budgettaire kosten van de vergrijzing en analyseert dan eveneens de sociale houdbaarheid van de pensioenen.

Het FPB stelt jaarlijks, in samenwerking met Statbel (de vroegere Algemene Directie Statistiek), demografische vooruitzichten op. Het FPB publiceert om de drie jaar energievooruitzichten voor België. Ook om de drie jaar maakt het, in samenwerking met de FOD Mobiliteit en Vervoer, vooruitzichten voor de transportvraag in België. In die drie domeinen worden de vooruitzichten op een langetermijnhorizon opgesteld.

Working Papers

De Working Papers presenteren de resultaten van lopend onderzoek in de studiedomeinen van het FPB. Ze worden gepubliceerd om bij te dragen aan de verspreiding van kennis over hoofdzakelijk economische fenomenen en om het inhoudelijk debat te stimuleren. Bovendien leveren ze een conceptuele en empirische basis voor de besluitvorming. Ze zijn vaak technisch van aard en gericht op een publiek van specialisten.

Planning Papers

De Planning Papers presenteren afgeronde studies over thema's van algemene strekking. Ze zijn niet specifiek gericht op een gespecialiseerd publiek en beschikbaar in het Nederlands en het Frans.

Overige publicaties

Rapporten

De rapporten beschrijven de resultaten van werkzaamheden die voortvloeien uit wettelijke opdrachten of als antwoord op specifieke vragen van de overheid, de regering of de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

Boeken

Het FPB publiceert occasioneel studies in boekvorm.

Federaal Planbureau
instelling van openbaar nut

Kunstlaan 47-49
1000 Brussel
tel.: +32-2-5077311
fax: +32-2-5077373
e-mail: contact@plan.be
<http://www.plan.be>

Algemene Directie Statistiek
Statistics Belgium

North Gate - Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel
tel.: 0800 120 33
e-mail: statbel@economie.fgov.be
<http://statbel.fgov.be>

Dit document is de vrucht van een samenwerking tussen de bovenvermelde instellingen.

Drukwerk: Fedopress